

Zpravodaj obce Poniklá

POD HORAMI

11-12/2020

SKŘÍTEK PODZIMNÍČEK

9

KALENDÁŘ 2021

12

JAN HAJNA

14

OBSAH

Jednání obecní rady	3
Společenská kronika	3
Obecní knihovna	3
Obecní hlásný	4
Zastupitelstvo – 26. 11. 2020	6
Krajské volby 2020	8
Čím více skřítků, tím méně koronaviru na vsi	9
Z třídní knihy předškoláka	10
Chudí? Bohatí!	11
Divadelní pozvánka	11
Ponikelský kalendář pro rok 2021	12
Novinky z Rautisu	13
Jan Hajna	14
Originální dárky z Krkonoš	17
Pořad vánočních bohoslužeb	17
Maminko, kdy bude ten den, kdy se pořádně najíme?	18
Vozový park záchranky se rozrostl	19
Domácí hospic – poděkování	19
Hasiči radí občanům – mimořádné události v zimě	20
Nákupy v on-line prostoru	21
Strom – symbol Vánoc	22
Krajská příloha Libereckého kraje	23

Pošta Poniklá má od října 2020 změněnou otevírací dobu:

PO	11.00–12.00, 13.00–18.00
ÚT	08.00–12.00, 13.00–15.00
ST	11.00–12.00, 13.00–18.00
ČT	08.00–12.00, 13.00–15.00
PÁ	08.00–12.00, 13.00–15.00

DŮLEŽITÉ KONTAKTY

OBEČNÍ ÚŘAD

starosta Tomáš Hájek

603 569 389, 481 585 133

Hajek@ponikla.cz

Věra Nováková, Alena Soukupová

481 585 981

obec@ponikla.cz

obecní četa, sběrný dvůr (T. Klikorka)

608 084 782

ceta@ponikla.cz

VODOVODY (odečty, poruchy)

Hoření a střední Poniklá, Nová Ves (M. Dobiáš)

737 863 818

Dolení Poniklá, Přívlaka, Preložka (J. Čížek)

721 154 738

Pečovatelská služba Poniklá

481 549 400

MUDr. Karásková

481 585 174

Ordinační hodiny v Poniklé čp. 266:

PO: 13.00–18.00

ÚT: 8.00–12.00

ST: 8.00–12.00; na objednání: 12.00–13.00

PÁ: 8.00–12.00; na objednání: 12.00–13.00

Ordinační hodiny v Jilemnici J. Harracha čp. 90:

PO: 7.30–12.00

ÚT: 14.00–17.00

ČT: 7.30–12.00

MATEŘSKÁ ŠKOLA

481 585 257, 737 711 997

skolka.ponikla@seznam.cz

ZÁKLADNÍ ŠKOLA

481 585 206, 604 310 491

zs@ponikla.cz

KNIHOVNA

732 608 524

knihovna@ponikla.cz

**DĚTSKÝ LÉKAŘ (lékaři Dětského odd. MMN
Jilemnice)**

481 551 338 Poniklá

481 551 339 Jablonec nad Jizerou

481 551 332 Jilemnice

Ordinační hodiny:

PO: 7.00–12.00 ordinace Jablonec nad Jizerou

ÚT: 7.00–12.00 ordinace Poniklá

ST: 12.00–16.00 ordinace Jablonec nad Jizerou

ČT: 13.00–18.00 ordinace Poniklá

PÁ: 7.00–12.00 ordinace Jablonec nad Jizerou

Zpravodaj obce Poniklá **POD HORAMI 11–12/2020**, číslo 205, ročník 50, reg. č.: MK ČR E 17675, náklad 430 výtisků
Vydala obec Poniklá. Cena 10 Kč. Tisk: Gentiana Jilemnice, Internetová adresa: www.ponikla.cz

Odpovědná redaktorka a jazyková korektura: Hana Hájková, **Uzávěrka příštího vydání: 26. 2. 2021**

SVÉ PŘÍSPĚVKY A PŘIPOMÍNKY, PROSÍME, ZASÍLEJTE NA E-MAIL: redakce.podhorami@gmail.com

Příspěvky mohou být redakcí upravovány a kráceny. Za všechny příspěvky děkujeme!

Foto na úvodní straně: Předvánoční tvoření ve školce, autor: MŠ Poniklá

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

V období listopad–prosinec 2020

Svá životní jubilea oslavili:

Holubcová Alžběta, 70 let
Stránská Jarmila, 70 let
Václavíková Terézia, 70 let
Ron Zdeněk, 75 let
Therová Jana, 75 let
Jandurová Lidmila, 80 let
Václavíková Jana, 80 let
Mikolášová Božena, 80 let
Šindelář Milan, 80 let
Tloušťová Anna, 85 let
Pasková Jaroslava, 90 let

Všem oslavencům blahopřejeme!

Navždy nás opustili:

Kučera Josef
Auerswald Pavel

**Pozůstalým vyjadřujeme
upřímnou soustrast!**

Narodili se:

Krausová Vanesa

Šťastným rodičům gratulujeme!

OBEČNÍ KNIHOVNA

Milí čtenáři, opět se Vám ozývám (letos už po třetí – doufám, že už na stálo). Všichni už určitě víte, že knihovna je přestěhovaná, a to do bývalé družiny.

Konečně máme připojený i internet. Za to děkuji Tomáši Klikorkovi a řediteli ZŠ panu Vinklářovi. Dále děkuji i mé vnučce Haně Novotné, která mi pomáhá zprovoznit nový prohlížeč Tritius, který se zdá ze začátku strašně složitý. Doufám, že se mnou budete mít trpělivost při půjčování knih. Sice máme nové knihy, ale úžasný prohlížeč Tritius nám je odmítá zapsat. Doufám, že se povede s pomocí Semilské knihovny dát vše co nejdříve do správných kolejí.

Přeji Vám klidné a spokojené vánoční svátky a klidný vstup do nového roku 2021.

■ **L. Višňáková, knihovnice**

JEDNÁNÍ OBEČNÍ RADY ZA OBDOBÍ LISTOPAD AŽ PROSINEC 2020

Vážení ponikelští sousedé, rok 2020 nám připravil nejedno nemilé překvapení, museli jsme se vypořádat se zákazy, nařízeními, doporučeními. Potýkali jsme se a potýkat se nejspíš i nadále budeme s něčím, o čem jsme si možná mnozí mysleli, že nás v jednadvacátém století nemůže potkat. Naše obec i přes všechna negativa pokračovala v naplánovaných investicích, následující rok však bude pro obecní kasu opravdu náročný, ale nepolevujeme, neztrácíme na optimismu a připravujeme akce, které třeba nebudou hotové příští rok, ale které budou mít příslib dotací na roky následující.

V minulém čísle Pod horami jsme Vás informovali o tom, že se stavebně ukončily dvě letošní velké akce a to „Cesta ke hřišti u Jizery“ a „Parkoviště za farou“. U obou akcí již bylo požádáno o uvolnění finančních prostředků a celková dotace ve výši 2,7 mil. Kč je již na obecním účtu, respektive dále přeposlána ke splátce krátkodobého úvěru, který si obec na předfinancování vzala. U akce „Cesta ke hřišti u Jizery“ došlo ze strany obce k závěrečnému vyhodnocení akce, v případě parkoviště musíme vyčkat ještě na získání kolaudačního souhlasu.

Své kolaudační rozhodnutí získala také akce „Vodovod Klára – I. etapa“, akce dokončená v loňském roce a podpořená z Fondu ochrany vod. I u této akce tak mohlo dojít k závěrečnému vyhodnocení akce.

V listopadu došlo k podání žádosti o dotace z Národního programu životního prostředí na projekty průzkumný vrt Horní Dola (náklady 585 tis. Kč, dota-

ce 349 tis. Kč) a vrt Horní Dola (náklady 1,56 mil. Kč, dotace 1,25 mil. Kč). U obou akcí byla realizace projektu nastavena až do roku 2023, neboť obecní rozpočet je sestaven opravdu „na knop“, přesto však v našich myslích zůstává, že pokud by se finanční situace v průběhu roku zlepšila, mohli bychom tyto akce (za podmínky přiznání dotace) realizovat i dříve.

V prosinci zkusíme opětovně předložit žádost o dotaci na opravy komunikací z programu Ministerstva pro místní rozvoj, půjde o několik menších úseků různě rozmístěných po obci, jejich přesný výčet je prozatím v řešení, proto ho zatím neuvádíme. Co je však již dané, je výčet komunikací, o jejichž opravu budeme žádat v rámci programu Podpora obcí ležících v národních parcích. K podání žádosti o dotace dojde po novém roce, realizaci (v případě přiznání dotace) očekáváme v roce 2022 – půjde o následující úseky: oprava komunikace Jilem–Nístějka (položení asfaltového koberce v celém úseku komunikace) a dílčí opravy komunikací „kolem Chlumovy lípy“ na Přívlace a „kolem Ponikelského potoka“ – úsek od čp. 57 po čp. 259.

Vážení ponikelští sousedé, možná více než kterýkoliv jiný rok, budme rádi, že se všichni ve zdraví sejdeme u jednoho stolu. Budme optimističtí, budme veselí, budme zdraví, budme spolu a myslíme jeden na druhého. Za celou obecní radu Vám přeji krásné a požehnané vánoční svátky a společně doufejme, že v roce následujícím bude mnohem lépe!

■ **Petra Novotná, místostarostka**

OBECNÍ HLÁSNÝ

Vánoční číslo našeho zpravodaje je zvláštní i v tom, že reflektuje nejkratší období v roce, vlastně pouze měsíc listopad. Přesto se pro moji zprávu „o stavu vesnice“ najde dost podnětů, neboť listopad je klasicky měsícem, ve kterém finišují všechny zásadní investiční akce. A nadto je konec roku obdobím plánů na výdaje i příjmy v roce následujícím, takže si máme o čem povídat.

STAVBY V CÍLOVÉ ROVINCE

Na několik současných obecních stavenišť nejlépe nakouknete prostřednictvím přiložené fotogalerie. Snímky pochází z přelomu listopadu a prosince, zachycují tedy stavby těsně před dokončením.

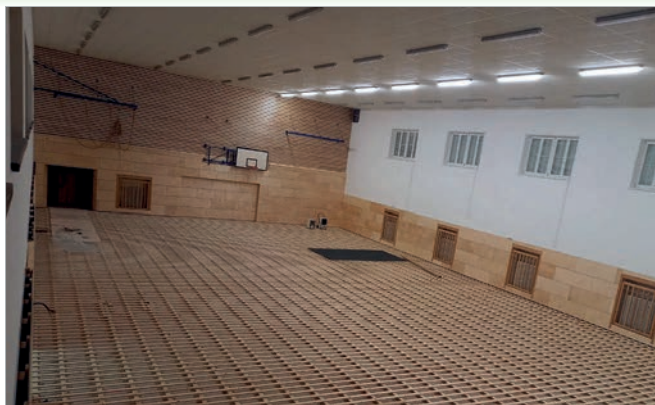
ROZPOČTOVÁ KOVBOJKA

Také se divíte, s jakou lehkostí na státní úrovni létají stovky miliard korun tam a zase zpátky? Jsou to částky, které si ani neumíme představit, proto nás možná tato v zásadě abstraktní debata tolik nepálí. O poznání horší problém ale je, že mají v prosinci (!) přijímané zákony zcela zásadní dopad na obecní rozpočty. Náš ponikelský rozpočet, tedy základní plán všeho snažení místní samosprávy na příští rok, jsme tak schvalovali v ohni mnohých nejistot. Nejistotu danou pandemií bych pochopil a akceptoval, mnohem zásadnější nejistotu ovšem vytvořil na každý pád chaotický postup přijímání daňových změn. A jak se tedy v řádech dnů a hodin měnil výhled daňových zákonů na rok 2021, upravoval jsem postupně i návrh obecního rozpočtu, aby nakonec zastupitelé hlasovali o jeho asi páté (a zřejmě nikoliv poslední) podobě. Jisté je jenom to, že bude hůř, otevřené zůstává o kolik. Vypadá to na něco mezi likvidací a bídou. Jenom pro představu: hospodařila-li obec v roce 2019 s daňovými příjmy 16,1 mil. Kč, pak na rok 2021 v tuto chvíli předpokládá daňové výnosy pouhých 12,9 mil. Kč. Aby vůbec bylo možné udržet běžný chod obce, dokončit rozdělané akce (ZŠ) a nevracet dotace na projekty, které se musí stihnout do konce roku 2021, bude třeba zapojit i nouzové zdroje. V našem případě to budou částečné výnosy z prodeje pozemků a v nejhorším případě i dočasné čerpání z bytového fondu oprav. Zastupitelé tak letos v zásadě přijali jakousi rozpočtovou harmoniku, kterou budou dle pořadí priorit roztahovat či smršťovat podle toho, jak moc budou virus a hlavně zákonodárci řádit.

ZDRAŽOVÁNÍ ODPADŮ A NÁJMŮ

Zastupitelé si uvědomují, že tak, jako se jim obtížně skládá rozpočet obecní, pociťují obtíže v nejisté době i mnohé rozpočty rodinné. Proto je dvojí schválené zdražení poměrně citlivé. U odpadů je to jasné – o kolik zdražuje svozová firma, o tolik víc chceme vybrat od občanů, aby se dále neprohluboval deficit odpadového hospodářství. Nové ceníky zvyšují většinu položek o 6 % – viz tabulka (str. 5).

U nájmu v obecních bytech a provozovnách se pak ke zdražení přistupuje až po dlouhých osmi letech, které krom kumulované inflace také dále významně rozevřely nůžky mezi komerčně tvořeným a obecním nájemným. Sna-

V tělocvičně je dokončeno obložení stěn a připravený nový rošt pro celoodpruženou podlahu.

Oddíly aerobiku a mažoretek jistě ocení nová zrcadla.

V multimediálním sále v přístavbě ZŠ je již vystavěna elevace, čeká se na dodávku křesel.

Dosluhující ČOV u čp. 307 (Cementárna) je nahrazována přečerpávací stanicí, která napojí všechny přilehlé objekty přímo na naši centrální ČOV.

hou místní samosprávy je pokračovat v postupném zlepšování technického stavu nájemních prostor, mnohé z nich si to zasluhují.

PODĚKOVÁNÍ

Přestože ještě zdaleka není všemu s covidem konec, děkuji Vám, kteří se chováte zodpovědně, i Vám, kteří svým každodenním nasazením zachraňujete lidské životy. Každý průšvih je zároveň prostorem pro osobní statečnost a zodpovědnost – jsem rád, že se náš zdravotní systém dokáže vyvíjet i s takovou extrémní zátěží. Kéž by v roce 2021 bylo lépe.

■ **Tomáš Hájek, starosta**

Poslední práce na ukončení první etapy rekonstrukce I/14 představují obložení opěrné zdi mezi zastávkou a lávkou žulovými kvádry. (Akce ŘSD)

Napojení na kanalizační síť se nově dočkal také objekt čp. 54 + 55 (pošta).

Druhá etapa rekonstrukce I/14 právě začíná na Preložce budováním zálivu autobusové zastávky. (Akce ŘSD)

NOVÉ CENÍKY SVOZU ODPADŮ

Typizované sběrné nádoby			
velikost nádoby	četnost odvozů	poplatek v Kč/ pronajatá nádoba	poplatek v Kč/ vlastní nádoba
60 l	52 svozů /1× týdně	2 672	2 487
60 l	26 svozů /1× 14 dní	1 842	1 656
60 l	39 svozů	2 257	2 073
80 l	52 svozů /1× týdně	2 996	2 811
80 l	26 svozů /1× 14 dní	1 975	1 790
80 l	39 svozů	2 484	2 302
110 l, 120 l	52 svozů /1× týdně	3 493	3 296
110 l, 120 l	26 svozů /1× 14 dní	2 312	2 115
110 l, 120 l	39 svozů	2 902	2 706
240 l	52 svozů /1× týdně	6 772	6 425
240 l	26 svozů /1× 14 dní	4 463	4 115
240 l	39 svozů	5 618	5 271
1100 l	52 svozů /1× týdně	27 079	25 014
1100 l	26 svozů /1× 14 dní	19 133	17 067
1100 l	39 svozů	23 105	21 041

Pytlový svoz		
nemovitost	poplatek	poplatek za další 1 ks
sloužící k trvalému bydlení	540 Kč za 6 ks pytlů o objemu 110 l nebo	90 Kč/110 litrů 50 Kč/60 litrů
	600 Kč za 12 ks pytlů o objemu 60 l	
nesloužící k trvalému bydlení	540 Kč za 6 ks pytlů o objemu 110 l nebo	90 Kč/110 litrů 50 Kč/60 litrů
	600 Kč za 12 ks pytlů o objemu 60 l	

Velkoobjemový odpad	
Poplatek za uložení (libovolné množství v 1 den)	100 Kč

SHRnutí USNESENÍ Z 12. ZASEDÁNÍ ZASTUPITELSTVA OBCE PONIKLÁ – 26. LISTOPADU 2020

ZO PONIKLÁ SCHVALUJE:

- ❖ snížení příspěvku zřizovatele na rok 2020 Základní škole Poniklá, příspěvkové organizaci o 300 000 Kč.
- ❖ rozpočtovou změnu č. 5/2020:
 - navýšení příjmů o 1 375 878,64 Kč,
 - navýšení výdajů o 2 375 878,64 Kč,
 - navýšení třídy 8 financování (úvěr) o 1 000 000,00 Kč.
- ❖ aktualizaci Plánu obnovy vesnice 2020+ dle předloženého návrhu.
- ❖ veřejnoprávní smlouvu o poskytnutí příspěvku z rozpočtu obce Poniklá v roce 2021 ve výši 76 245 Kč městu Jilemnici, se sídlem Masarykovo náměstí 82, 514 01 Jilemnice, IČ: 275808. Příspěvek je poskytován na základě Memoranda o spolupráci ze dne 13. 11. 2019 a je účelově vázaný na zajištění spolufinancování sociálních služeb v ORP Jilemnice.
- ❖ obecně závaznou vyhlášku 3/2020 o poplatku za komunální odpad.
- ❖ od 1. 1. 2021 cenu nájemného u bytových prostor v čp. 204, 266, 267, 303 a 307 ve výši 50 Kč za m² měsíčně, u bytových prostor v čp. 54, 55, 60, a 262 ve výši 45 Kč za m² měsíčně, u bytových prostor v čp. 432 ve výši 35 Kč za m² měsíčně, u nebytových prostor v čp. 55 a 266 ve výši 25 Kč za m² měsíčně.
- ❖ prodej části ppč. 353/1 v kú Přívlaka o výměře cca 2240 m² manželům Monice Novotné a Mgr. Et Mgr. Josefu Novotnému, Ph.D. za cenu 250 Kč za m². Obec Poniklá zajistí vyhotovení příslušného geometrického plánu určujícího průběh nových hranic zhruba dle předloženého návrhu (díl c), jeho přesná podoba podléhá schválení Radou obce Poniklá. Kupující uhradí náklady na vklad do katastru nemovitostí. Nabídka je platná do 31. 12. 2021.
- ❖ prodej části ppč. 353/1 v kú Přívlaka o výměře cca 950 m² Ing. Janu Kubínovi za cenu 250 Kč za m². Obec Poniklá zajistí vyhotovení příslušného geometrického plánu určujícího průběh nových hranic zhruba dle předloženého návrhu (díl e), jeho přesná podoba podléhá schválení Radou obce Poniklá. Kupující uhradí náklady na vklad do katastru nemovitostí. Nabídka je platná do 31. 12. 2021.
- ❖ poskytnutí dotace z rozpočtu obce ve výši 748 746,44 Kč Jilemnici – svazku obcí, se sídlem Masarykovo náměstí 82, 514 01 Jilemnice, IČ: 70694061 na nákup „Areálu Mříčná“, který bude sloužit k zajištění zázemí pro společnou techniku Jilemnice – svazku obcí a také jako zázemí pro budoucí regionální odpadové centrum pro území členských obcí Jilemnice – svazku obcí a „Movitých věcí nacházejících se v Areálu Mříčná“, a pověřuje starostu obce Poniklá Tomáše Hájka podpisem příslušné veřejnoprávní smlouvy.
- ❖ schvaluje schodkový rozpočet obce Poniklá na rok 2021.
- ❖ po projednání Dodatek č. 1 ke smlouvě o kontokorentním úvěru č. 1263092319/19 ze dne 11. 12. 2019 a pověřuje starostu jejím podpisem.
- ❖ po projednání Dodatek č. 1 ke smlouvě o úvěru č. 0431174459/LCD ze dne 27. 10. 2018 a pověřuje starostu jejím podpisem.
- ❖ záměr prodeje části ppč. 1869, 193/3 a větší části 193/4 vše kú Přívlaka o výměře cca 2800 m² za cenu 250 Kč za m² a pověřuje Radu obce Poniklá aktivně dané pozemky veřejně nabízet.
- ❖ koupí ppč. 1651 v kú Poniklá o výměře 4337 m² za cenu 100 000 Kč.
- ❖ prodloužení lhůty pro uskutečnění všech projektů podpořených z Grantového programu obce Poniklá na rok 2020 do 31. 12. 2021, lhůta pro vyúčtování těchto projektů se prodlužuje do 1. 3. 2022.

VYSVĚTLIVKY K PODSTATNĚJŠÍM POLOŽKÁM VE SCHVÁLENÉM ROZPOČTU OBCE PONIKLÁ NA ROK 2021 (tabulka na str. 7)

ad 1 – 0,3 mil. pečovatelská služba, 1 mil. zpětně vyplacená dotace na propojení ČOV, 3,5 mil. hasičská cisterna, 2,3 mil. zpětně vyplacená dotace parkoviště fara a cesta k hřišti u Jizery (dotace nár. parky 18), 0,5 mil. velkoobjemové kontejnery, 0,15 MAS altán ZŠ

ad 2 – plánujeme daňové výnosy RUD (5 řádků výše) ve výši 12,9 mil. Kč (první návrh byl 14,5 mil., realita roku 2019 byla 16,1 mil.) v souladu s aktuální predikcí České spořitelny, na které budeme pro zajištění financování akcí docela závislí, takže jim rozpočtově neodporujeme. Takovéto výnosy RUD předpokládají zdanění hrubé mzdy 15 % a 23 % bez kompensací, ne však se zvýšenou slevou na poplatníka. Jelikož se nakonec čeká nějaký kompromis, držíme se pro toto kolo věštění z křišťálové koule těchto čísel

ad 3 – počítá se zvýšením nájemného od 1. 1. 2020

ad 4 – ve výši později vyplacené dotace, tedy na předfinancování akcí z programu pro obce v národních parcích 19, konkrétně na opravy místních komunikací na Přívlacký kopec a budování parkoviště u pošty a u Kantýny

ad 5 – ve výši později vyplacené dotace, tedy na předfinancování dotace od Ministerstva vnitra 2,5 mil. Kč a Libereckého kraje 1,0 mil. Kč na pořízení nového cisternového vozidla pro výjezdovou jednotku

ad 6 – zejména 2,8 mil. Kč na opravy místních komunikací na Přívlacký kopec a 3,1 mil. Kč budování parkoviště u pošty a u Kantýny (vypuštěny mikrokoberce na penetrované cesty)

ad 7 – pouze běžný provoz (podíl na dotaci 0,5 mil. Kč vrt Horní Dola – odloženo na 2022, možno až 2023)

ad 8 – v tom 0,2 mil. altán na zahradě MŠ

ad 9 – z toho běžný provoz 1,45 mil. Kč, 1,15 mil. Kč dokončovací práce přístavba

ad 10 – v tom 0,6 mil. nákup velkoobjemových kontejnerů a 0,4 mil. EKO Jilemnicko

ad 11 – 6,85 mil. Kč nové cisternové vozidlo pro výjezdovou jednotku

ad 12 – bytové hospodářství hraje v roce 2021 funkci krizového polštáře – v tuto chvíli předpokládá jakoby odvod 300 tis. Kč do „hlavní“ obecní kapsy, přičemž je tento odvod chápán jako dočasný; bytový fond disponuje nyní cca 1,2 mil. na účtu vázaných na akci rekonstrukce Pošty v roce 2022

ad 13 – Splácení úvěru na ZŠ (projekt IROP) – běžné měsíční splátky

ad 14 – jednorázová splátka po obdržení dotace na hasičskou cisternu

ad 15 – jednorázová splátka po obdržení dotace parkoviště fara a cesta k hřišti u Jizery

Rozpočet obce Poniklá na rok 2021

Rozpočtové příjmy		Pozn	Rozpočtové výdaje		Pozn
souhrnný dotační vztah	399 900		údržba komunikací	6 100 000	*6
transfery (dotace)	7 750 000	*1	dopravní obslužnost	100 000	
přijaté transfery celkem	8 149 900		vodovody	600 000	*7
daň z příjmů fyz. osob ze závislé činnosti	2 750 000		kanalisace	1 000 000	
daň z příjmů fyzických osob ze samost.v.č.	0		mateřská škola	810 000	*8
daň z příjmů právnických osob	2 500 000		základní škola	2 600 000	*9
daň z příjmu fyzických osob z kapitálových výnosů	250 000		knihovna	70 000	
daň z přidané hodnoty	7 400 000	*2	místní rozhlas	10 000	
správní poplatky	20 000		zpravodaj Pod horami	150 000	
poplatek ze psů	20 000		památky	10 000	
poplatek za pobyt	10 100		grantový program - spolky	100 000	
poplatek za užívání veřejného prostranství	5 000		kultura	50 000	
výtěžek z provozování loterií	100 000		SPOZ (jubilea)	100 000	
daň z nemovitostí	700 000		tělovýchova a sport	50 000	
daňové příjmy celkem	13 755 100		pečovatelská služba	900 000	
poplatek za odpad	700 000		veřejné osvětlení	250 000	
vodné	1 000 000		hřbitovy	100 000	
odvádění a čištění odpadních vod, nakládání s kaly	1 000 000		komunální služby	3 050 000	
zpravodaj Pod horami	25 000		svoz komunálního odpadu	2 100 000	*10
pronájem tělocvična	80 000		požární ochrana	6 900 000	*11
smuteční síně	60 000		krisové řízení	50 000	
komunální služby /pronájem budov/	100 000		zastupitelstvo	1 400 000	
služby DPS	80 000		pojištění majetku	50 000	
odměna EKO-KOM	150 000		činnost místní správy	1 900 000	
bytové hospodářství	2 300 000	*3	výdaje z finančních operací	50 000	
nedaňové příjmy celkem	5 495 000		bytové hospodářství	2 000 000	*12
příjmy z prodeje nemovitostí	1 500 000		výdaje celkem	30 500 000	
kapitálové příjmy celkem	1 500 000				
příjmy celkem	28 900 000		splátka úvěru ZŠ	1 000 000	*13
úvěr - předfinanc. nár. parky 19	4 900 000	*4	splátka úvěru cisterna	3 500 000	*14
úvěr - předfinanc. cisterna	3 500 000	*5	splátka úvěru nár. parky 18	2 300 000	*15
třída 8 financování (příjmy) cel	8 400 000		třída 8 financování (výdaje) cel	6 800 000	
příjmy + třída 8	37 300 000		výdaje + třída 8	37 300 000	

KRAJSKÉ VOLBY 2020

Krátce se ještě ohlédněme po říjnových krajských volbách, ve kterých v celém Libereckém kraji triumfovala strana dosavadního hejtmána Martina Půty (SLK). Pro srovnání uvádíme výsledky v Poniklé a v celém kraji – které spolu až pozoruhodně korespondují. Rozdílné voličské nálady v Poniklé proti krajskému průměru lze spatřit ve výrazně vyšší podpoře KSČM a Strany pro otevřenou společnost, naopak u nás trčila ODS a SPD. Pro občany Jilemnicka není bez zá-

jímavosti, že hned dvě místa v krajské radě obsazují místní starostové. Resort hospodářského a regionálního rozvoje, evropských projektů, územního plánování a rozvoje venkova povede stávající starosta Studence Mgr. Jiří Ulvr (SLK) a resortu zdravotnictví bude předsedat stávající starosta Jilemnice Mgr. Bc. Vladimír Richter (ODS). Martin Půta obhájil post hejtmána, vládní koalici tvoří SLK spolu s ODS a Piráty, v opozici se ocitá ANO a SPD.

číslo	název strany	PONIKLÁ		Liberecký kraj		mandátů
		hlasů	%	hlasů	%	
5	DSZ - ZA PRÁVA ZVÍŘAT	3	0,89	729	0,52	
10	Str.pro otevřenou společnost	17	5,04	550	0,39	
16	Svoboda a př. demokracie (SPD)	11	3,26	8 466	6,09	3
19	Česká pirátská strana	37	10,97	13 695	9,86	5
20	Starostové pro Liberecký kraj	127	37,68	53 546	38,57	22
33	Občanská demokratická strana	18	5,34	11 932	8,59	5
38	Dělnic.str.sociální spravedl.	1	0,29	169	0,12	
45	Česká str.sociálně demokrat.	7	2,07	2 999	2,16	
50	ANO 2011	55	16,32	24 784	17,85	9
55	Soukromníci a Svobodní	0	0	701	0,5	
59	Společně pro Liberecký kraj	10	2,96	5 328	3,83	
63	Komunistická str.Čech a Moravy	32	9,49	4 478	3,22	
70	Trikolóra hnutí občanů	10	2,96	3 362	2,42	
78	Změna pro lidi a pro krajinu	1	0,29	2 133	1,53	
82	ROZUMNÍ - Petr Hannig	1	0,29	353	0,25	
85	Pro KRAJinu	7	2,07	5 586	4,02	

volební účast	337	36,66	138 811	40,41
---------------	-----	-------	---------	-------

ZIMNÍ NABÍDKA PALIV

HNĚDÉ UHLÍ: - ořech 1, ořech 2, kostka (Ledvice – Bílina)
- ořech 1, ořech 2 balené v pytlí po 25 kg

UHELNÉ BRIKETY (rekord): - 2" volně ložené
- 6" volně ložené nebo pytlované po 40 kg
- 7" balené po 10 kg (igelit)

DŘEVĚNÉ BRIKETY: - RUF- kostky z měkkého smrkového dřeva
- RUF HARD – kostky z tvrdého dřeva
- válečky ENERGO z měkkého dřeva
- válečky ENERGO HARD z tvrdého dřeva

DŘEVĚNÉ PELETY: - EN + A1 (15kg - 6mm)

ŠTÍPANÉ DŘEVO: - balené v pytlí po 25 kg

ZÁTOPOVÉ TRÍSKY: - balené v pytlí
PROPAN BUTAN: - 2 kg, 10 kg, 33kg
POSYPOVÁ SŮL: - balené v pytlí po 25 kg

Provozovna:

Betonárka – Uhelné sklady
Dolní Rokytnice 297
512 44 Rokytnice nad Jizerou

Tel.: +420 481 523 321
Mobil : +420 732 904 499
Email: betonarka@stemro.cz

Paliva dopravíme dle objednaného množství sklápěcími vozy s pásem, hydraulickou rukou nebo dodávkou.
Technické informace poskytneme p. Štěpánek tel: 603 729 927

ČÍM VÍCE SKŘÍTKŮ, TÍM MÉNĚ KORONAVIRU NA VSI!

Opět jsme nemohli chodit do školy! Co teď? Abychom dětem trochu zpestřili distanční výuku, otevřeli jsme pro ně novou rubriku Podzimníček, do které nám mohly posílat nejen fotky podzimních výrobků, ale i sebe nebo svých kamarádů v pestrobarevné podzimní přírodě. Vyzvali jsme je především k nakreslení nebo vytvoření skřítky Podzimníčka, požírače covidu. Čím více skřítků, tím méně koronaviru na vsi! Děti to vzaly za své a pustily se do práce. Sešlo se nám mnoho krásných skřítků, kteří s covidem pěkně zamávali. Díky tomu se mohli naši nejmenší vrátit v polovině listopadu zpět do školních lavic. Brzy je následovaly mladší a střídavě i starší ročníky. To bylo radosti! Celá škola najednou ožila dětskými hláskami. My učitelé jsme dostali nový náboj a zase nás učení začalo bavit. Výuka na dálku a sezení u počítače nás tolik neuspokojuje, potřebujeme osobní kontakt a zážitky s našimi žáky. I tak jsme přišli o dobrodružství s čerty, a ani živý betlém letos neožil. Snad bude nový rok pozitivnější a testy jenom negativní.

Krásné Vánoce všem!

■ Alena Stránská

Z TŘÍDNÍ KNIHY PŘEDŠKOLÁKA

Počasí venku nám pomalu ukazuje, že paní Zima se už chystá v plné síle mezi nás. Jako mávnutím kouzelného proutku jsme se přenesli na začátek posledního měsíce letošního roku. Adventní čas už voní po cukroví, mandarinkách a pekelném ohničku.

Rádi bychom se s Vámi podělili o naše plánované akce, které jsme podnikli ve školce. Bohužel výčet těchto aktivit se rovná nule. Podzimní dráčí pohádka se neuskutečnila pro malý počet dětí v MŠ a divadlo „O Ježíškovi“ bylo pro nemoc herců zrušeno. Výtvar-

né předvánoční dílničky s rodiči nelze uskutečnit, vánoční besídka také ne, i když jsme hledali různé možnosti.

Jinak po celou dobu pracujeme nepřetržitě dál. Předškoláci se pilně a svědomitě připravují na vstup do školy. Malí Kulíšci si již zvykli na školkový režim a slíček ze stesku po nejbližších ubývá. V prosinci k nám přišly další tři děti.

V blížícím se adventním období, kdy doma již chystáte výzdobu a nastává ruch a shon, i my se snažíme školku pěkně vyzdobit. Pustili jsme se

do výroby různých dekorací a drobných dárečků pro radost a potěšení našich spoluobčanů v DPS Poniklá a bývalým zaměstnancům MŠ.

Ve třídě u našeho dráčka Tříhlaváčka se nám objevil i adventní kalendář, který sice neskrývá dobroty, jako mají děti doma, ale každý den nás čeká jeden zajímavý úkol. A jestli nás ke konci měsíce navštíví Ježíšek, a nadělí nám nějaké dárečky? To si budeme muset ještě chvilku počkat. Ale určitě se těšíme už teď!

4.12. je v kalendáři ve znamení příchodu svaté Barborky, na kterou jsme se nachystali a pěkně jsme si vyzdobili ponožky, které jsme umístili na okno. A jaké nás čekalo překvapení, když jsme se druhý den po ponožkách sháněli... Nebyly nikde. Hledali jsme, pátrali všude možně, a nakonec jsme se opravdu dočkali. Čekalo nás překvapení v podobě bohaté nadílky v ponožce.

Závěrem Vám chceme popřát krásné prožití vánočních svátků. Ať se Vám splní nejen Vaše tajná přání, ale hlavně prožijte vánoční svátky ve zdraví a v poklidu s vašimi nejbližšími.

Moc děkujeme příznivcům naší MŠ a vážíme si jakékoliv výpomoci, zásobením různými výtvarnými materiály či dárky pro děti.

Veselé Vánoce a příznivější nový rok přeje kolektiv MŠ.

■ Za MŠ Poniklá Renáta Pušová

CHUDÍ? ...BOHATÍ!

Otec jedné bohaté rodiny vzal jedinou svého jediného syna na venkov, aby mu ukázal, v jaké bídě někteří lidé žijí. Pár dnů strávili u jedné rodiny na samotě. Při návratu se otec syna zeptal: „Viděl jsi rozdíl mezi jejich chudobou a naším bohatstvím a pochopil jsi rozdíl mezi nimi a námi?“

Syn otci odpověděl: „Ano pochopil jsem mnoho.“

My máme jednoho psa, oni mají všechna domácí i lesní a polní zvířata i ptáky na nebi.

My máme bazén, oni rybník a potok, který nikde nekončí...

My jsme si koupili zahradní lampy, oni mají měsíc a třpytivé hvězdy nad hlavou...

My máme zahrádku obehnanou plotem, oni mají přírodu až k horizontu...

My máme sluhy, kteří nás obsluhují, oni si pomáhají navzájem...

My si potraviny kupujeme, jim je nabízí příroda...

Náš pozemek je obehnaný vysokou zdí, je ochraňují přátelé...

Potom syn dodal: „Tati děkuji ti, že jsi mi ukázal, jak jsme velice, velice chudí.“

Co by se stalo, kdybychom dokázali vidět sebe očima jiných?

Co by se stalo, kdyby místo kalkulačí našeho rozumu promluvila svoboda našeho srdce?

Jak by se nám „dýchalo“, kdyby se uvolnila svoboda naší duše?

Jak by se nám žilo, kdybychom uvolnili pouta naší touhy – našich snů, pousta sebe samých?

Chceme-li, aby se nám naplnily

naše sny, pak ale nesmíme příliš dlouho spát.

Toužíme-li po změně, pak nečekejme na jiné.

Co se žádný neodváží, k tomu měj odvahu. Co nikdo neříká, řekni ty sám. Co nikdo nemyslí, to si směle představ. Co nikdo nemá chuť dělat, udělej ty sám. Když nikdo nechce říci ano, pozvedni svůj hlas. Když nikdo nechce říci ne, vzepři se sám. Když všichni pochybují, měj sílu uvěřit. Když všichni přikyvují, buď sebou, třeba sám. Kde všichni chválí, buď moudře zdrženlivý. Kde se všichni smějí, ty se straň posměchu. Kde se většina bojí, rozdmýchej svoji odvahu. Kde všichni touží brát, ty dávej vždycky a rád... Buď sám sebou. Buďme sami sebou.

Vždyť slavnost narození Ježíše Krista je slavností naděje a života, a to jak pro stvoření, tak pro člověka.

Kruté heslo polárníků je zároveň i výzvou: kdo chce jít, tak jde. Je to my-

šleno tak, že stojíš-li u cesty vyčerpaný a bezmocný – tak to už nechceš. Ležíš-li u cesty umírající hladem, žízní nebo únavou – no tak to už nechceš.

Tělo vydrží mnohem víc, než si myslíme. Duše, ať je jakkoliv citlivá, je mnohem hlubší a vyšší a širší, než si myslíme...

A tak pokud nechceš, duše i rozum se ti velmi ochotně – přeochoťně položí vedle těla a budou společně sténat a naříkat a hynout.

Pokud však chceš, duše a rozum se velmi odvážně pozvednou – poneseou tvé tělo a budou s ním společně kráčet blíž člověku a vstříc Bohu, jakoukoliv tmou, jakoukoliv událostí, jakkoliv sám nebo po boku druhých.

Přeji nám všem zdravé Vánoce pro tělo, moudré svátky pro rozum, blízkost pro všechny, o které stojíme nebo kteří stojí o nás, a pokojné svátky pro duši – pro život.

■ p. Ivo

DIVADELNÍ POZVÁNKA

Milí příznivci ochotnického spolku J. J. Kolár, naše poslední nastudovaná divadelní veselohra v roce 2019 „Darmošlapky, aneb Repete hoši“ má velkou smůlu. Už její vánoční premiéra se kvůli nemoci herečky odložila na únor 2020. Úspěšná premiéra se nakonec odehrála a pro velký zájem jsme za tři týdny uvedli její reprízu. A tím naše hraní a hostování jak v Poniklé, tak v sousedních obcích pro světovou pandemii skončilo. Moc nás to mrzí, protože i my jsme měli velkou radost, že můžeme rozdávat

divákům úsměv a dobrou náladu. Je konec roku a opět se blíží Vánoce, a tak jsme se rozhodli, když už nám to vlani o Vánocích nevyšlo, a hlavně jestli to situace dovolí, opět odehrát pro naše diváky tuto úspěšnou komedii v čele s Františkem Kavánem, a to 25. prosince 2020 od 19 hodin v kulturním domě „Kantýna“. Zatím počítáme s tím, že by už ti nahoře povolili hrát divadla, a proto vás srdečně zveme na tuto malou premiéru.

■ Pavlína A. Holubcová, režisérka

PONIKELSKÝ KALENDÁŘ PRO ROK 2021

V letošním roce jsme se na ponikelské Posvícení nesešli, ALE posíláme k Vám obrázky a hlavně recepty, které jsme za těch několik let posbírali. Snažili jsme se propojit jídlo, dny v roce a fotografie z krásné akce s dětskou fantazií.

V kalendáři najdete obrázky dětí z výtvarného kroužku paní Šárky Holubcové, dětí z naší mateřské školy, kde jejich ruce vedly Alice Bekrová a Lenka Scholzová a v neposlední řadě dětí ze základní školy z Jamného u Jihlavy pod odborným dohledem paní Markéty Findeisové. Z Jamného proto, protože tam máme skvělé přátele a moc

dobře víme, že oni nevědí, co jsou to sejkory, kucmoch a podobně, takže to pro ně byla obrovská výzva. Podívejte se na výtvarná díla jejich představivosti. Autorům se omlouváme, že jsme obrázky uvedli do kalendáře dle našeho uvážení a tak někdy neodpovídá název obrázku s receptem. Snad nám bude autory odpuštěno.

Přejeme krásný rok 2021 s dobrotami našich sousedů a doufáme, že se zase sejdem u muzea na svatého Matouše.

Za příspěvky do kalendáře děkujeme všem, kteří se s námi podělili o recepty. Speciální díky patří paní Janě

Hájkové, která poskytla svoji kuchařku a recepty z různých starých časopisů. Děkujeme všem autorům výtvarných děl za jejich představivost převedenou na papír a jejich paním učitelkám za umělecké vedení.

Děkujeme rodině Pičmanových za pomoc a zázemí při pořádání této akce.

Všem hospodyňkám a hospodářům, kteří upekli koláč a darovali do soutěže či připravili specialitu na dané téma, děkujeme.

Děkujeme obyvatelkám ponikelského DPS za poskytnuté informace o ponikelském posvícení a za recepty předávané z generaci na generaci.

Děkujeme ponikelským muzikantům, kteří vždy ochotně přišli a hráli a zpívali bez ohledu na počasí.

Děkujeme Sojčatům za krásná vystoupení a doufáme, že je zase brzy uvidíme.

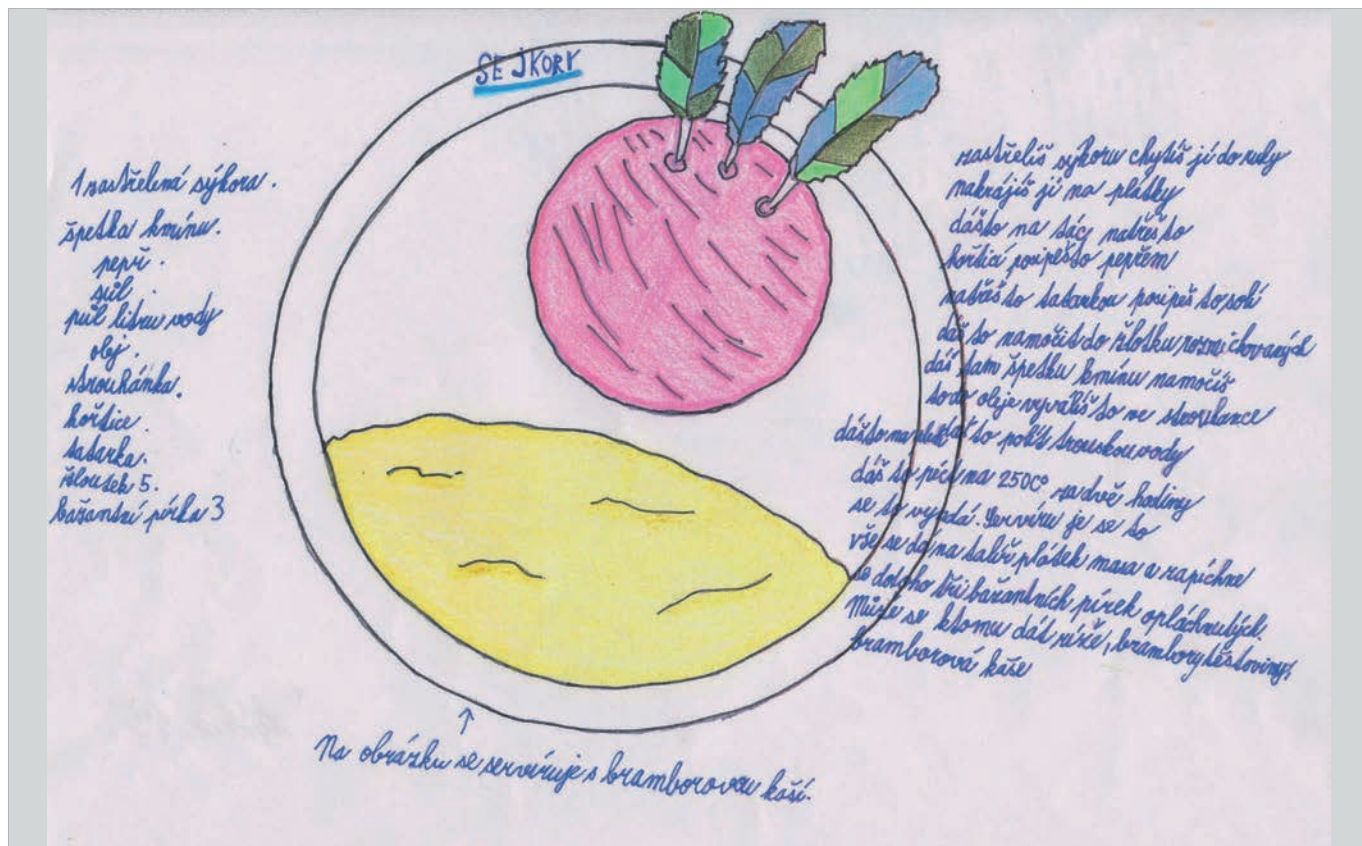
A bez dohledu Krakonoše by samotné posezení nebylo vždy tak pohodové, veselé a příjemné.

A děkujeme zástupcům obce Poniklá, kteří podpořili tento projekt jak duševně, tak finančně.

Díky.

Za všechny, kteří se na novém kabátu kalendáře podíleli, Vám přejeme krásné vánoční svátky a do nového roku vykročení pravou nohou s masnou pusou od dobroty z tohoto kalendáře.

■ **Okrášlovací spolek Poniklá**

NOVINKY Z RAUTISU

KOLEKCE MIRACLE – ZÁZRAK PLNÝ PROTIKLADŮ

Jak vypadají klasické perličkové ozdůbky, ví v Poniklé snad každý. Tady bychom vám ale rádi představili naši nejnovější designovou kolekci, kterou pro nás navrhla Tereza Drobná. Společně jsme na ní pracovali v průběhu celého roku 2020.

Inspirací pro kolekci byl samotný základ vánočních svátků – narození Ježíše Krista v Betlémě. Srdcem je Svatá rodina, kterou doplňují Betlémská hvězda a archanděl Gabriel.

Podle Terezy Drobné je kolekce speciální zejména svými kontrasty: „Chtěla jsem, aby vynikl protiklad mezi přesně tvarovanými skleněnými perlemi a surovými minerály, proto jsem pojala jednotlivé postavy velmi minimalisticky. Současný design jsem spojila se sklem, kameny a ocelí, čímž jsem kolekci nasměrovala až ke šperkům, tentokrát ale pro vánoční strom.“

„U Hornů“ je jediné místo na světě, kde se podařilo zachovat řemeslo výroby perličkových vánočních ozdob. Veškerá výroba probíhá ručně a řemeslné znalosti se předávají z generace na generaci. I když je náš obor velmi konzervativní, nechceme ustrnout do podoby jakéhosi historického skanzenu. Umíme něco speciálního a chceme ukázat, že i nejtradičnější řemeslo může být neustále aktuální a obstát v dnešním světě. K tomu nám pomáhá i spolupráce s designéry.

■ **Bára Kulhavá**

MgA. Tereza Drobná – designérka, absolventka oboru Průmyslový design na ČVUT v Praze, v roce 2018 nominována na cenu Czech Grand Design v kategorii objev roku, 2017 vítězka soutěže Master of Crystal, www.terezadrobná.com

PONIKELSKÝ UM PŘED CELÝM SVĚTEM

Ázerbájdžán, Botswana, Brazílie, Čína, Česká republika, Džibuti, Jamajka, Japonsko, Kamerun, Kazachstán, Kuvajt, Maroko, Nizozemí, Panama, Peru, Pobřeží slonoviny, Polsko, Korejská republika, Rwanda, Saudská Arábie, Srí Lanka, Švédsko, Švýcarsko a Togo.

Toto jsou v prosinci pro Poniklou klíčové země. Jejich zástupci totiž budou definitivně rozhodovat o zápisu perlařského řemesla na Seznam nehmotného kulturního dědictví lidstva UNESCO. Zasedání mezivládní komise, během něž rozhodnutí padne, bude probíhat ve dnech **14.–19. 12. 2020 v Paříži** a bude možné jej sledovat on-line. Tak držte palce!

■ **Bára Kulhavá**

Jan Hajna

* 1856 v Pasekách nad Jizerou

† 1942 v Poniklé

Vážení čtenáři, v tomto vánočně laděném vydání našeho zpravodaje se v seriálu o významných osobnostech zastavíme u Jana Hajny. Jeho jméno je spojeno s počátkem ponikelského perlaření, tedy fenoménu, který je bez větších změn dodnes živoucím důkazem o kumštu prvních perlařů.

Jan Hajna se narodil roku 1856 v Pasekách nad Jizerou a byl ševcem. Po tovaryšských letech v okolí Jablonce nad Nisou, kde se naučil, jak se foukají skleněné perle, se přestěhoval do Poniklé, odkud pocházela jeho žena Jindřiška.

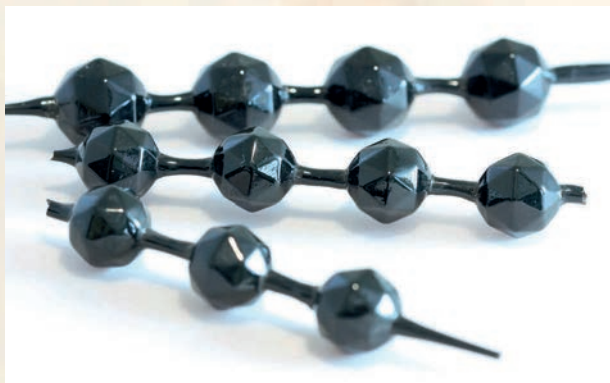
Hajnovi bydleli v hořeni Poniklé (pův. čp. 57), přímo nad studánkou U Džberu, a měli čtyři děti. Syn Jindřich se stal vyhlášeným formařem – formy na foukání perli si u něj nechávali zhotovit všichni pozdější ponikelští výrobci.

PERLIČKOVÉ ŘEMESLO

Dnes je Poniklá posledním místem na světě, kde se vyrábějí duté skleněné perle, z nichž se potom zhotovují lehounké vánoční ozdoby. Jaké ale byly počátky tohoto jedinečného sklářského umění a jakou roli při tom hrál Jan Hajna?

Polovinu 19. století zažil obrovský rozmach Jablonce nad Nisou – z malé obce se stalo během několika málo desetiletí světové centrum obchodu se skleněným zbožím a bižuterií. Jednou z mnoha sklářských technologií, které se tam tehdy objevily, bylo foukání dutých perli. Foukaly se tehdy z černého skla a jejich cílem bylo imitovat šperky z kamene jménem gagát. Černé gagátové šperky byly velkým módním hitem – proslavila je zejména anglická královna Viktorie, která je nosila po smrti svého manžela, prince Alberta, v roce 1861.

Poniklé se lidé tou dobou živili zejména tkalcovstvím a zemědělstvím. Domácím tkalcům zadávali práci faktoři, kteří od nich odebírali hotové zboží, zajišťovali odbyt a dodávali nový materiál. Pracovalo se přímo v chalupách, rohy světnice a prostor pod okny zpravidla zabíraly tkalcovské stavy.

Černé perle z dílny Jana Hajny je dodnes v Poniklé možné vidět – s velkou péčí se o ně stará Muzeum krkonošských řemesel. K vidění jsou tam i další unikátní exponáty z dílen dalších ponikelských perlařů – např. velký perličkový dvouplošník vyrobený Václavem Šírem, nebo z volné ruky foukaní ptáčky mistra foukače Jindřicha Holubce.

Rod Hajnů pochází z Jablonce nad Jizerou. V roce 1893 zapsal tamější učitel F. Janoušek toto:

„Prvým stavením byl prý příbytek hajného uprostřed širokých lesů na místě nynější fary, později prý v čísle 8, odkudž posud památka v přídatku téhož čísla „u Hajných“ nebo zkrátka „u Hajnů“. Jiná pověst však praví, že v domě tomto, největším to tehdáž statku, bydlel před válkou třicetiletou jakýsi zeman Hajna, kterýž byl přinucen pro víru utéci do Němec. Po létech pak vrátili se tajně synové jeho, jeden usadil se v Pasekách pod tímže jménem, jiný v Raketnici a podržel prý jméno Hanay.“

(Zdroj: Krkonoše, č. 7, roč. 1993, str. 28)

Jan Hajna se foukání dutých perlí naučil údajně v roce 1884 ve firmě Gebrüder Feix, která v tu dobu měla patent na výrobu černé bižuterie a sídlila v Albrechticích v Jizerských horách. Po přestěhování do Poniklé Hajna s foukáním pokračoval, a protože se v porovnání s tkalcováním jednalo o velmi výnosnou práci, chtěli se to naučit i ostatní. To se dařilo a počet foukačů se v Poniklé a okolí neustále rozšiřoval. Když ustoupila móda černých perlí, začaly se foukat perle z čirého skla, které se uvnitř stříbřily. Organizováno to celé bylo podobně jako tkalcování – pracovalo se osvědčeným způsobem doma a tkalcovské stavy nahradily foukací stoly, faktor dodával skleněné trubice a odebíral hotové perle. Hajna zprvu perličky pouze foukal, ale později se naučil i technologii stříbření. Když začal působit jako faktor, měl pod sebou asi 10 výrobců.

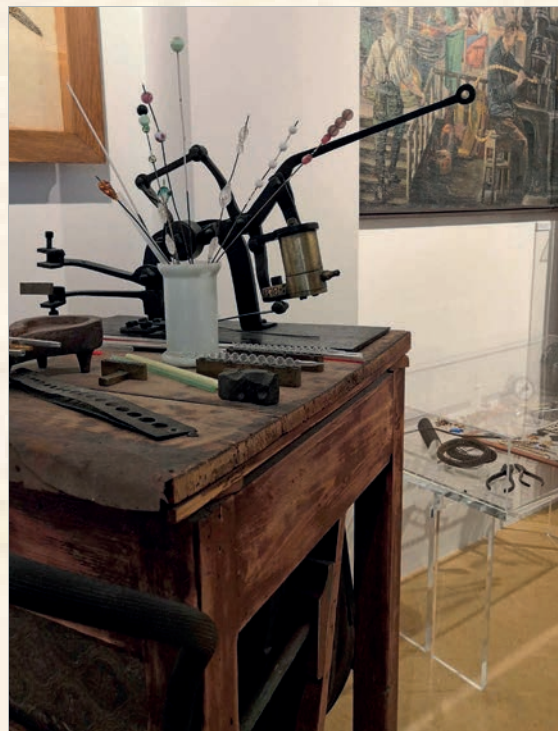
Zakázky byly tehdy obrovské – stříbřené a zlacené perle se vyvážely po celých kontejnerech na lodích zejména do Britské Indie a střední Ameriky. Jablonečtí obchodníci dokonce měli svůj vlastní parník, který kotvil v Terstu a vyplouval se zásilkami skleněného zboží do Indie. V době největšího rozmachu působilo v Poniklé, Vítkovicích a na Benecku na 400 foukačů.

JAK VZNIKLY PERLIČKOVÉ OZDOBY?

Pro roce 1912 přišla velká krize odbytu. Japonští průmysloví špióni zavítali do několika dílen na Jablonecku s cílem výrobu okopírovat a přenést do své země. To se jim podařilo a levnější japonské duté perle zaplavily nejlukrativnější trhy. Mnoho dílen zaniklo, protože mzdy už nestačily ani na základní živobytí. Jabloneckým obchodníkům i jednotlivým perlařům najednou zbyly na skladě hromady neprodejných perlí. Co s nimi?

K řešení nejspíš opět přispěly módní trendy, a to čím dál populárnější zvyk zdobit vánoční stromček. Sice se už neví, kdo s nápadem vyrábět z perlí vánoční ozdoby přišel, ale myšlenka to byla vynikající. Perle byly lehounké, daly se řezat na delší kousky s více perličkami za sebou a dobře tvarovat na drátku. Ve 20. a 30. letech 20. století dobyly svět a daly obživu mnoha lidem. Jejich výroba se v Poniklé udržela dodnes a právě v těchto dnech se rozhoduje, zda Hajново řemeslo bude zapsáno na seznam nehmotného kulturního dědictví lidstva UNESCO.

■ Pro zpravodaj připravila Bára Kulhavá

O tom, jak vypadala světnice v chalupě, kde se foukaly perle, píše ve svých vzpomínkách pan Jindřich Holubec (1893–1977), vyhlášený ponikelský foukač skla:

„Ale i tak zařízení po domácku bylo spojeno s obtížemi. Stolu nebylo (nebo spíše na ně), neb měchy stály peníze, a tak někdy v malé místnosti, kde spávalo až osm lidí s dětmi, čtyři skláři seděli za perlařským stolem a výpary z petroleje naplňovaly světničku. Děti i staří, chodíce po podlaze naboso, měli nohy plné střeptů..., ale byl záslužek a v zimě bylo teplo. Dělalo se i po nocích – bylo potřeba „přisedět“, nedívalo se na hodiny, ale zato vydělaly se až dva zlatý za takový den, a za ně už se nechalo něco koupit. A pak, každý týden v sobotu „byly na dlani“. Kde byly větší děti, ještě to ke škole s matkou rozřezaly, což bylo placeno zvlášť, a tak na nějaký ten vypálený vzduch a rozpíchaná chodidla se už tak nehledělo.“

(Zdroj: Holubec, J.: Vděčné vzpomínky: z paměti a tvorby ponikelského rodáka. Liberec: Bor, 2004, 92 s., [8] s. obr. příl. ISBN 80-86807-05-3, s. 12–13.)

Začátky perlaření v Poniklém F. K. Pacholík

Bylo to kolem roku 1875 v Jabloneckých Pasekách. U šeuce Krauze d'ál mladěj tovaryš, říkali mu Honza Hejný. Jistě to byl z těch Hejných, co se vo ních taky psalo v Zapadlých vlastencích. Moc se mu u toho mistra líbilo, i německy se u něho při tý šeucovině naučil. Ale platu mnoho nedostával. Švec říkával: „Když je dost dobrý stravy, tak nemůže bejt' velkej plat.“ Blízko od toho šeuce v jednom domě byl jeden sklář, Fajks, ten zas d'ál ze skla takový malý foukaný perličky. Dál i se svejma dvouma synama. Aby jeho žena neměla mnoho práce, vzal ní na pomoc taky děvečku. Tak se tam jednou za děvečku dostala jedna holka až z Poniklého. Že to byla Češka, tak se s ní brzy Honza Hejnu seznámil. Tá děvečka mu poudala, co tí její páni dělaj a co si vydělaj peněz, i že ani nemůžou tý perličky stačit' dělat', takže někdy dělaj dlouho do noci a vona že musí pomáhat' tý perličky vodřezovat' vod těch kraju. Honza se hned nabídl, že by ní taky pomoh, kdyby s ní bylo zle.

Druhej den poudala děvečka Honzoj: „Tak jesli chceš, můžeš večír přijít. Máme tenhle tejden veliký kvalty, pán bude rád, když nám pomůžeš. Já tě tomu řezání naučím.“

Tak večír Honza přišel a že byl moc ftipnej, berzy mu to řezání šlo vod ruky, že d'ál tak čerstvě skoro jako ta služka, který říkali Jindřiška. Pán, když vid'ál, jak se Honza činí, poudal, že by moh chodit' ním pomáhat' každej večír. Když tak Honza pomahal po těch večerech čtrnáct dní, poudal mu pan Fajks: „Když tak kale děláte, tak vám musím taky dát nákej plat.“ A dal mu tři zlatky. Honzoj zrouna radosti se voči vopotily. Pan Fajks mu poudal: „Tak vod tejd'ka, co nařezete, dávejte to tuhle zlášt do týhle škatule, abych dobře věd'ál, co ste sám udál, a za to dostanete plat. Já nechci nikoho vošidit'.“

Tak milej Honza, jak k večeru přestal dělat' u šeuce, povečeřal a hned pospíchal k tomu skláři. Za krátkej čas pan Fajks nabídl Honzoj, že by se moh učit' dělat' perle, když je tak šikovnej. Tak se Honza do toho foukání perliček s chuti pustil. Ale šeuco Krauzoj se to moc nelíbilo, že Honza každej večír chodí k tomu Fajksoj. A kór, když zvěd'ál, že tam má známost s dě-

večkou, protože sám by mu rád dal svou círu, která měla vobě ruce na práci levý a když pámbu krásu pro ženy rozdával, tak na tú círu vopraudu zapomněl.

Tak se jednou stalo, že švec poudal Honzoj: „Tak, Johan, bud'to budete u mě šeucovat' a já vám dám mou Mári, anebo budete moc jít k těm Fajksovem!“ Von myslil, že Honza se zalekne a rač si veme tú jeho círu Mári.

To už Honzoj šlo to foukání perliček dobře. Tak poudal: „Pane mister, to já si to musím rozmyslit'. Já na ženění sem si ani nepomyslel. To je na mě moc tak najednou.“

Večír zas šel k tomu Fajksoj a poudal to děveče Jindřišce. Ta to hned poudala paní a za chvíli přišel pán do dílny. Jeho paní mu hned poudala, co se Honzoj stalo a že Jindřiška pláče, že by měla vo Honzu přijít'. Pán Fajks se dal do smíchu a poudal: „To je dobrý. Jesli Johan chce, může přijít' k nám, místa u nás je dost. Bude moc líhat' na komoře a to jídlo se taky snad mu bude u nás líbit'. Já myslím, že na těch perlich si taky víc vydělá než u tý šeucoviny.“

Tak Honza vid'al, že má tejdě vyhraný. Druhej den poudal šeuci: „Tak, pane mister, já vám musím říct, že za čtrnáct dní pujdu vod vás pryč, abyste moh si zatím najít' novýho tovaryše.“ To milýho šeuce rozzlobilo, a hned Honzoj vodpověď'al: „To můžete jít' hned! Voběd už pro vás vařit' nebudeme!“

Proto Honza se voblík a šel k Fajksovem povědět', co se mu stalo. Pan Fajks, jak to zvěď'al, poudal: „Tak se slíkněte a dejte se do práce, voběd pro vás už taky uvaříme!“ Tak Honza se dal s chuti do dělání, vlastně foukání perel.

Tenkrát se foukaly ještě hubou. Ale pan Fajks už přišel na ten nápad a rychtoval stůl s takovejma měchama, skoro jak měli kovári. Když byl stůl porychtovanej, začal Fajks na něm dělat' perle. Ze začátku to dobře nešlo, ale pořád na tom stole mudrovali, až na to přišli. Nejdřív d'ali po jedny perle, potom si ud'ali formu na dvě perle. Hned stavěli druhej stůl a na něm vedli trubky vod měchu na dvě strany stolu. To už mohli dělat' perle dvě dělníci u jednoho stolu.

Za pár dni d'al i Honza Hejný perle u stolu, kde je vyfukoval do formy vzduch hnaný z měchu, který byl umístěn pod stolem a šlapal se nohou. Tady se jen vořežvalo sklo nad petrolejovým ohněm, a když bylo žhavý, tak se kladlo do formy, která se sevřela tak jako kleště. To byla jiná práce než foukat' perle hubou. To se d'aly perle jedna jako druhá. Hned se d'aly perle kulatý, hned zas hranatý, tu věci, jindy zas menči, jak přicházely vobjednávky. Starej Fajks d'al jen samý formy. Jednou veliký, hned zas menči, jindy moc maly. Kulatý, hranatý i vejčitý. Tenkrát se d'aly perle jen černý.

Tak Honza Hejný d'al perle a na šeucovinu už ani nemyslel. Jen myslil, až si ušetří nákou stovku, že se vožení a veme si Jindřišku za ženu. Ale jednou přišel táta Jindřišky, že ní máma na smert stůně, tak aby šla ze služby domu. Paní Fajksova ji nerada pouštěla, ale že její táta moc prosil, tak ji pustila. Honza, když to slyšel, poudal panu Fajksoj, aby se nezlobil, a že pujde taky s Jindřiškou do Poniklýho a že až se v Poniklým usaděj, že si přide k panu Fajksoj pro práci a bude doma dělat' perle. Pan Fajks byl s tím srozuměnej, a tak za pár dní odešel Honza Hejnu s Jindřiškou do Poniklýho.

Máma Jindřišky se uzdravila a Honza Hejnu si vzal Jindřišku za ženu. Žádnou velkou svarbu neď'ali, našli si tam v Dolcích sednici u jednoho hospodáře. Tam si Honza ud'al perlařskej stůl. Dojel si k panu Fajksoj pro sklo a formu, i nůž na řezání perel si domu přines. Koupil si ten lepší petrolej a hned se dal do práce. D'al od rána do večera a žena tý perle, co Honza ud'al, uřežovala od těch kraju, ani mu nemohla stačit, jak

Honza pilně d'al. Když to navečír spočítal, co za den se ženou vyd'al, poznal, že by za tý peníze musil někde nádeničit anebo šeucovat' skoro celej tejdě.

Tak d'al až do soboty, v sobotu časně ráno vstal, oblík se, vzal bedynku s perlema na záda a pospíchal do Jabloneckejch Pasek. Tam panu Fajksoj perle odved. Pan Fajks perle prohlíd, moc se mu líbily. Zaplatil je Honzoj, dal mu nový formy a sklo. Honza pospíchal domu, peníze zabalený v šátku měl na zádech v prázny bedynce. Když večír Honza přišel domu, s radostí ukazoval ženě, co přines za odvedenou práci peněz. To už v neděli neď'al, ale v pondělí ráno zase s chuti se dal do práce.

Tak d'al Honza perle doma sám se ženou až do podzima. Na podzim začali k němu chodit' jeho známi a jesli by je taky naučil dělat' perle. Honza poudal: „Proč né, naučím vás dělat' perle. Jen jesli budou v Němcích tolik perli potřebovat', co byste jich nad'ali. Já až tam pujdu s lifrunkem, tak se tam zeptám.“

V sobotu jel Honza zas s perlema. Když pan Fajks vod něj perle vodebral, hned se ptal, jesli by moh dostat' víc práce domu. Že by se chtěli jeho sousedi taky naučit' dělat' perle. Pan Fajks s radostí to slyšel. Hned Honzoj nabídl jeden perlařskej stůl, i formy mu dal. Tak Honza si zjednal sedláka s koněm, a ten mu přivez do Poniklýho stůl i věci zásobu skla. Honza Hejnu hned učil sousedy dělat' perle a jak perlařu přiběžvalo, tak se taky staral vo nový perlařský stoly. Jak se někdo naučil dělat' perle, Honza mu stůl vopatr'il, i formu, ale musil si ho hned zaplatit', nebo mu to po mále srážel z vejplat. Tak začal Honza Hejnu v Poniklým faktorovat'. Za krátkej čas měl mnoho dělníků z Poniklýho, Jestřabí, Roudnice i Vítkovic.

Za pár roku přestávaly jít černý perle na odbyt. Tak začalo bejt málo práce, tak se někteří perlaři modlili, aby se tá loď, co vozí tý perle do cizejch států přes móře, někde potopila, aby zas bylo víc práce. Honza Hejnu si myslil, že se zas tý černý perle rozejdou, a proto co měl doma skla, nechal z něj perly nadělat'. Všechny perle nechal navlíct na červený nitě a nechal z nich udělat' pěkný svazky. Ale černý perle přestaly jít' nadobro, a tak zustalo Honzoj doma těch černejch perli za kolik set zlatejch.

Pan Fajks ale začal dělat' perle z bílýho křišťálovýho skla a sám se naučil tý perle stříbřit'. Tak Honza Hejnu měl zas práci. Jenže musil tý bílý perle v celejch rafikach, říkali tomu klauče, panu Fajksoj a zas postříbřený vozit' domu, doma perle vodřezovat' a navlíkat' i dělat' z nich svazky. To bylo zbytečný převážení, a tak se Honza naučil taky tý perle stříbřit'. Tak začaly se dělat' v Poniklým a vokoli perle.

Za pár roku se naučili u Honzy Hejnýho i někteří jiní perlaři stříbřit' perle, a tak za nějakej čas se taky dali do faktorování s perlema. Zároveň pani eksportéři v Jablonci nad Nisou začali od perel uterhovat'. Proto perlaři zase začali dělat' delší formy. Hned na šest perel, tu na deset i na dvanáct, i všelijaký jiný zlepšení vymejšleli, jen aby si víc vyd'ali než dělníci v továrnách. Pozděj začali ponikelští perlaři dělat' z různejch perel všelijaký ozdoby na vánoční stromky, což dělají dodnes. Malokdo si tejdě vzpomene, jaký byly začátky perlaření Poniklým a v celém okolí. Vždyť to ani snad lidi v Poniklým nevědí.

PACHOLÍK, František Karel. Drobečky z pobejtek: poudačky a vhačky II. Ilustrovala Ludmila MATOUŠOVÁ. Liberec: Bor, 2015, 213 s. Odkaz. ISBN 978-80-87607-49-7, s. 25–29

ORIGINÁLNÍ DÁRKY Z KRKONOŠ PRO VAŠE BLÍZKÉ

PODPOŘTE JEJICH KOUPI KRKONOŠSKÉ ŘEMESLNÍKY I INFORMAČNÍ CENTRA

Podzimní sychravé dny jsou ideálním časem, kdy začít přemýšlet o vánočních dárkách pro vaše blízké. I malé děti vědí, že tím nejkrásnějším dárkem, je dárek vyrobený ručně a ze srdce. Říkáte si, že nejste zruční ani kreativní, že to určitě nezvládnete? To ani nemusíte. Originální dárky z Krkonoš, s láskou ručně vyráběné, si můžete koupit. Potěšíte tak své blízké a zároveň podpoříte místní šikovné řemeslníky a výrobce.

Originální, šetrné k životnímu prostředí, vyrobené z místních surovin a tradiční technologií, to jsou výrobky vysoké kvality označené speciálním logem „Krkonoše – originální produkt“. Tato značka zákazníkovi garantuje, že výrobky prošly přísným procesem certifikace a že skutečně pochází z Krkonoš. A z jakých originálních produktů z Krkonoš si můžete vybrat? Podívejte se na stránky www.regionalni-znacky.cz/krkonose, kde najdete všechny certifikované výrobky.

Pokud máte doma nebo mezi přáteli vášnivě čtenáře a milovníky Krkonoš, jistě vás nadchne bohatá nabídka knih o krkonošských boudách, významných osobnostech, těžkém a zajímavém životě horalů i historii krkonošských měst a obcí. A pro nejmenší čtenáře určitě vyberte některou z pohádkových knih Marie Kubátové.

Sběratele fotografií a obrázků starých i současných Krkonoš potěší nástěnné i stolní kalendáře pro rok 2021. Darovat

můžete kalendáře s reprodukcemi fotek z celých Krkonoš nebo například z Rokytnice nad Jizerou, Vrchlabí Žacléře a dalších měst.

A kde si můžete všechny tyto dárečky i jiné nakoupit? V krkonošských informačních centrech. Každé vám nabídne jedinečné výrobky a vždy s úsměvem vás rádi obslouží. Informační centra najdete ve Vrchlabí, Černém Dole, Harrachově, Horním Maršově, Peci pod Sněžkou, Hostinném, Janských Lázních, Jilemnici, Lánově, Malé Úpě, Rokytnici nad Jizerou, Strážném, Svobodě nad Úpou, Špindlerově Mlýně, Trutnově, Vítkovicích v Krkonoších, Vysokém nad Jizerou, Žacléři a Kořenově. Kontakt nainformační centra najdete na stránkách www.krkonose.eu/turisticka-informacni-centra.

■ **Krkonoše – svazek měst a obcí**

www.regionalni-znacky.cz/krkonose

Pořad vánočních bohoslužeb v kostele sv. Jakuba Většího v Poniklé

Sobota 19. 12.	4. Neděle adventní	17:00
Čtvrtek 24. 12.	Štědrý den – „Půlnoční“	24:00
<i><u>Půlnoční bohoslužby budou dle aktuální koronavirové situace v kostele nebo venku na louce u kostela.</u></i>		
Pátek 25. 12.	Slavnost Narození Ježíše Krista	17:00
Sobota 26. 12.	Svátek Svaté rodiny	17:00
Pátek 1. 1.	Slavnost Matky Boží Panny Marie	8:30

Pravidelné bohoslužby v roce 2021

Středa 18:00

Neděle 8:30

MAMINKO, KDY BUDE TEN DEN, KDY SE POŘÁDNĚ NAJÍME?

PŘÍBĚH Z ČASŮ NAŠICH PRAPRABABIČEK...

Celej rok sme na těch našich horách žili ve skromnosti, ale na svátky vánoční si každý doložil. Třá byly po celý rok bandory a kyselo, vo vánocích musely bejt koláče a i jiný dobroty. V ten čas se i chudomnej kallec s celou rodinou do syta najed. My, děti sme se dycky ptávaly maminky: „Maminko, prosím vás, kdy bude už ten den, kdy se pořádně najíme?“ A maminka říkala: „Až natkáme dost plátina a až vy, chaso, nasoukáte dost civiček, tak to bude ten den. Koupíme pytel mouky a napečeme koláčů.“ My sme věděly, jak se máme přičinit. Pomáhaly sme u stavů, ty větší už od třinácti let kalcovaly. A my malá chasa sme soukaly civičky. Než sme šly do školy, musely sme mít oukol splněnej. U nás doma bylo šestnáct dětí. A tak bylo i v jinejch mnoha rodinách. A ani sme pořádně nepospaly. Postele nebyly, taky kam je dát? U voken stály kalcovský stavý a tak sme spaly na zemi na slámě. Ráno se sláma svázala a dala na dům, večer se to přineslo do sjetnice, rozvázalo, nějaký cumlík pod hlavu, přikrejť kabátem a už se spalo. Stau klapal do noci nad hlavou a když sme byly pilný, tak sme měly ráno na polštáři každej krajíček chleba. U nás v každým rohu stál stau. Proto ty naše sjetničky mají řadu vokýnek, aby bylo na práci dobře vidět. A tak sme se ušichni činili, aby na svátky vopravdu byl pytel mouky. To bylo radosti, když tatínek pro tu mouku rychtoval trakař do mlejna. My to vobskakovaly a pak sme mu s velkou radostěj běžaly naproti, ušecky co nás bylo. A teď k pekaři, nebo k sousedoj, kde byla zanní pec. Peklo se třá pohromadě a besedovalo, kolik rodin kolem pece. Maminka zadělala v díži, tatínek připravoval perkýnka na koláče a sypal mouku. Vomasta na ně byla slívová, tvarohová a maková. Cukru to nepomělo, sladilo se cukerinem a byly vobyčejně bez vomastu. Ale jen když byly, a muselo jich bejt honně. Musely vyderžat do Hromnic. Vánoční doba nastala už při stavění Betléma. Tatínek při tom zpíval koledy a my taky. Po celý ten čas chodili pobytníci a každej dostal koláče. Štědrovečerní večere byla chudá, ale pro nás radostná. Byl hubovec, jáhlová kaše a ty koláče. Ale my, než sme začaly večeret, musely sma každej pojišť po kousku bandoru. Tak sme vzdávaly čest jillu, kerý nám pán Bůh dával po celý rok a kerý nás živilo. Potom tepru přišlo to vostatní. Starší chasa chodila sněhem po koladě třá po kolena, zpívala a nosila domů taky koláče i nějaký krejcar. To bejvalo krásnejch kolad! Jen vánočního stromečku sme nepoměly. Jen sme o něm slyšaly. Takovej mívali u pánů a u bohatejch rodin ve městě. Ani sme si nedovelli představiť, co to je. Nebo co to je hračka? Japak asi vypadá? A jennou sem přeci vánoční stromeček uviděla. Bylo to zrouna vo Štědrým dnu, když si uzkázal mister z Vysokýho, abysme mu hned přinesli kardy do stroje. Doma přemejšleli, koho tam s nima vyslat? No prej abych šla já, že sem dost kurážná. Táta poudal: „Ta vyderží, nešť de!“ Tak sem šla. Sněhu bylo nad kolena a cesta do Vysokýho přes Zabylej tervala nejmíň dje hodiny. A pořad do kopce! Sněhu přiběžvalo, padal a někde ho bylo po pás. Taky sem viděla tunel ve sněhu, jak si ho děti vyhrabaly, snad jak šly do školy. Došla sem do Vysokýho, ale z lejteck mi tekla kreu. A du

rounou mistroj. Vodeuřu a – jemine! Voni tam měli ustrojenej stromek. Byl samý zlato a tříbro, samý fajnový a malovaný cukrovíčko. Nemohla sem ani vydejchnout. Mister se pousmál, rozsvítil nákou svíčkou a abych prej se poděla. Byla bych koukala porád. Proč my doma nemůžem mít taky takovej stromeček? Vod cesty sem dostala dva šestáky. Chodila sem po městě a v hlauje sem neměla nic jinýho, než ten stromeček. Tu vidím za vejkladem taky takový cukrátko, jak měli u mistra na stromečku. Serdička, ftáčky, kolečka. Nezderžela sem se a koupila jich za patnáct krejcarů. Domu se mi to běželo zvesela. Ale co říct? Netroufala sem si do sjetnice. Tak sem to cukrovíčko schovala do „kohátí“, to sou rozsekaný pařezy kolem chalpy – a pak du dounitř. Maminka se hned ptala: „Kolik si dostala vod cesty, Madlenko?“ Ukazuju mámě zbytek peněz. Bylo to pět krejcarů. Maminka zahubovala: „Tyhle páni, ty toho daj! Chouda dítě, v takový zejme!“ Tak bych se byla ráda pochlubila, co mám v papírku v kohátí. Ale bála sem se. Řekla sem to potichu jen svému bratroj Štěpánjoj. Měl vohromnou radost. Hned běžel do háje, vybral vhonej stromeček a pak tepru to řek rodičům. No, vejplatu sme nedostali, dyť byly vánoce, ale drobek přec pohubovali, že se peníze mohly vobrátiť na potřebnou věc. A nás šestnáct dětí skákalo kolem stromku. Moc parády na něm nebylo, ale přeci se blejskal. V Poniklým už začaly korale a u Holubců je taky dáli a leckde v chalupě naulíkali. Dáli z toho kolečka, ušelíjaký hjezdičky, a tak nám soused Holubec dal pár kousků pro radost. Tak už sme věděly, nač sou ty skleněný parády. Dycky nám to vertalo v hlauje. I holubičky nám strejček Holubců dal ze skla vyfouknutý, i špičku skleněnou na stromeček. To bylo radosti! Maminka našla nějaký kousek svíčky a my sme pod stromkem zrouna skákaly. Ale ne dlouho. Pod voknama takový skoky, a tu ve dveřích se vobjevil ukrutnej chlap, fousatej, zasněženěj, s holej v ruce. Spustil na nás: „Mordyjónská bando, já vám povídám, krášt mi v háji smerky!“ Hromoval a mlátil holej do země, až vokýnka řínčely. „V hraběcí kanceláři si to vyřídíme! Kdyby každej haderník rychtoval na vánoce stromek, cák by votalo hraběcí milosti v háji?“ Nakonec tak říz holej do stromku, až se ty parády ušecky rozlítly po sjetnici a sklíčka byly na sto třepin a stromeček spad na zem... Za hajným zapráskly dveře a my, malá chasa, stály jako uřknutý. To nejmenší se přitisklo k mámě a plakalo: „Nešť k nám už Ježíšek nechodí, když je tak zlej!“ Vod tý doby sme stromku nepoměly. Ale tejdě ho už rychtuju vnučatům. Ale voni si toho, rohcáplici, kale nepovažujou. Eště každej kouká, aby měl pod stromečkem pěkněj present. Enu, dnes sjet rohcáplostěj neví, co by měl eště chtít...

■ **vypřáveľy Marie Plamínková a Marta Holubcová z Poniklé**
 ■ **Převzato z knihy Krakonošův rok (Amálie Kutinová a Marie Kubátová; 1958)**

Pozn.: Vánoční stromeček v českých zemích letos slaví 209. výročí! V roce 1812 ho z Německa poprvé přivezl ředitel Stavovského divadla Jan Karel Liebich, jako překvapení pro své přátele.

VOZOVÝ PARK ZÁCHRANKY SE ROZROSTL O ŠEST NOVÝCH SANIT

Šest nových vozů Mercedes od listopadu vyjíždí za pacienty Zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje. Předání nových sanit bylo tentokrát kvůli covidu bez účasti veřejnosti a možnosti prohlídky, hejtmán Martin Půta řediteli ZZS LK Ludku Kramářovi ovšem alespoň symbolicky předal klíče od nových sanit po zasedání krizového štábu kraje. O poskytnutí peněz na jejich pořízení rozhodla rada kraje na začátku října.

Všechna auta jsou vybavena tak, aby jejich zařízení plně odpovídalo požadavkům pacientů a záchranářů. „Je pro nás samozřejmě důležitý komfort pro pacienta. K tomu, abychom ho zajistili, potřebujeme mít všechno po ruce. Ve chvíli, kdy bojujeme o život člověka před sebou, si nemůžeme dovolit vstát od pacienta a jít něco někam hledat,“ vysvětlil Kramář. Dodal, že v tomto bodě je klíčová spolupráce se společností Fosan, která modelové tovární vozy převezme od výrobce a dále je pro potřeby záchranářů upravuje. Do pořizovací ceny každého z aut se tak promítne zejména přestavba vozu na sanitu. Znamená to nejen polepy, ale zejména instalaci komunikační techniky a zdravotnického vybavení. Ve třech z právě přebanovaných sanit jsou elektrická nosítka, ve třech mechanická. Všechna auta jsou vybavena LED světlomety pro lepší viditelnost a majáky s červenomodrým světelným vý-

stražným zařízením, samozřejmostí je vzduchové odpružení. „I nyní jsme se při vybavování vozů řídili zkušenostmi a požadavky našich zaměstnanců. Auta tak mají například opět lepší samozavírací systémy šuplíků a skříněk,“ řekl Kramář.

„Během posledních dvou let se nám podařilo pro záchranku zajistit celkem 22 nových sanit a stabilizovat tak vozovou základnu. Některé původní vozy již opravdu nebyly v dobrém technickém stavu a nesplňovaly požadavky moderní medicíny. Pokud to bude možné, budeme samozřejmě záchranáře i v tomto ohledu stále podporovat. Určitě si všichni zejména v současné vypjaté době uvědomujeme, jak moc je pro nás dostupná a moderní zdravotnická péče důležitá,“ řekl hejtmán Libereckého kraje Martin Půta. „Je důležité, aby měli pracovníci záchranné služby k dispozici moderní a kvalitní automobily. Vozidla jsou denně v náročném provozu a tak na ně musí být absolutní spoleh,“ doplnil Vladimír Richter, krajský radní pro resort zdravotnictví.

Stará auta, která záchranka nahrazuje, ze silnic nezmizí. Po důkladném technickém servisu budou nadále sloužit jako záložní. Po jednom novém mercedesu dostanou k dispozici záchranáři na základnách ve Frýdlantě, v Turnově, v Jablonci nad Nisou a v Jablonném v Podještědí. Dvě nové sanity budou vyjíždět za pacienty z liberecké základny.

Náklady na pořízení nových aut byly zhruba 25 milionů korun. Do konce roku plánuje záchranka pořídit ještě dva nové vozy Škoda Kodiaq, v nichž za pacienty vyjíždí lékař a které nemají lůžkovou úpravu. Ty bude platit z vlastních zdrojů a jejich cena bude zhruba 8 milionů korun. „Vzhledem k tomu, že kvalitní a bezpečná auta jsou pro naši práci nezbytná, budeme se samozřejmě snažit zabezpečit finanční prostředky na další pravidelnou obnovu vozového parku. A jsme Libereckému kraji vděční, že nás podporuje a vychází nám podle svých možností vstříc,“ dodal Kramář.

■ **Michael Georgiev, ZZS LK**

PODĚKOVÁNÍ

Vážení a milí, děkujeme Vám za podporu a přízeň, kterou jste nám věnovali, ať už Vaší účastí na našem představení v kině Jitřenka, konkrétní pomocí, finančním či materiálním darem, slovy povzbuzení či duchovním doprovázením. Velmi si toho vážíme, je to pro nás velká posila.

Přejeme Vám požehnané Vánoční svátky, ať nalézáte radost a vděčnost v každé maličkosti. Do nového roku vše dobré, světlo a naděje na cestě.

■ **Za Domácí hospic 14 pomocníků
Lucie Stránská a Marie Zahrádková**

HASIČI RADÍ OBČANŮM MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI SPOJENÉ SE ZIMNÍM OBDOBÍM

Nástup zimního období přináší kromě radosti milovníkům zimy a vyznavačům zimních sportů také řadu starostí a nepříjemných událostí spojených s poklesem teplot, vytápěním objektů či vznikem námraz a přívaly sněhu. Výjezdy hasičů v tomto období souvisejí převážně s požáry spojenými s provozem kotlů centrálního vytápění a dopravními nehodami.

POŽÁRY A OTRAVY OXIDEM UHELNATÝM

Zastavme se nejdříve u problematiky topné sezóny a připomeňme si v této souvislosti alespoň několik základních informací. Základní lhůta pro čištění spalinové cesty na pevná paliva s celoročním provozem (např. běžný rodinný dům), kde je výkon kotle do 50 kW, je 3× ročně. U spotřebiče na kapalná paliva 2× ročně a 1× za rok je potřeba provést údržbu spotřebiče na plynná paliva. Vyhláška Ministerstva vnitra číslo 34/2016 Sb., o čištění, kontrole a revizi spalinové cesty je benevolentní v tom, že umožňuje občanům, pokud jsou toho schopni, si čištění spalinové cesty na pevná paliva provést svépomocí. Minimálně jednou do roka však musí komín prohlédnout komíník.

Je-li před znovuvvedením zařízení do provozu po klimaticky teplém období zanedbána pravidelná údržba, hrozí jeho uživateli kromě nebezpečí požáru i možnost otravy oxidem uhelnatým. Ta může nastat jak v případě špatně průchodného komínového tělesa, tak i poruchou samotného tepelného zdroje. Vzhledem k tomu, že záludnost úniku oxidu uhelnatého spočívá v tom, že není vidět ani cítit, doporučujeme při užívání těchto zařízení instalaci detektorů oxidu uhelnatého.

DOPRAVNÍ NEHODY

Také pro snížení možnosti vzniku dopravních nehod v zimním období je důležité dodržovat určitá pravidla. Rozhodně bychom před jízdou neměli zapomínat na řádné

očištění vozidla od sněhu a námrazy. Malé průřazy v čelním skle nejsou pro bezpečný výhled z vozu zdaleka dostačující. Dejme za jízdy pozor také na padající sníh a led ze střech vozidel, kvůli kterému může dojít k dopravní nehodě.

Nezapomeňme na novelu zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, zákon č. 133/2011 Sb., v souvislosti s povinností používat v období od 1. listopadu do 31. března zimní pneumatiky, pokud to stav vozovky vyžaduje. A také na to, že pro jízdu na sněhu bychom je měli hustit o cca 20 kPa více než v létě. S tvorbou náledí je třeba nejčastěji počítat na mostech, v lesních úsecích a ve vyjetých podélných stopách. Odstup mezi vozidly je důležité udržovat větší než na suché vozovce. Minimálně tolik metrů, kolik činí polovina naší rychlosti v km. Mějme také na paměti, že vytápění vozu a vytvářené teplo přispívá k větší únavě a ospalosti, proto je nutný pravidelný přísun čerstvého vzduchu.

Zároveň bychom měli pamatovat na to, že v zimním období můžeme uvíznout na silnicích v kolonách i několik hodin. Proto je vhodné při jízdách na delší vzdálenost mít plnou palivovou nádrž, ve vozidle deku, případně teplé nápoje. Při jízdě do horských oblastí nezapomeňme na zimní řetězy, lopatu a trochu písku vhodného k podsypání kol vozu uvízlého na zledovatělé vozovce.

ODSTRAŇOVÁNÍ LEDU A SNĚHU ZE STŘECH BUDOV

Za bezpečný stav a údržbu střech zodpovídají výhradně majitelé objektů, kteří jsou povinni průběžně odstraňovat sníh a led ze střech, aby nebyla střešní konstrukce nadměrně zatížena a nedošlo k ohrožení kolemjdoucích lidí nebo majetku. Je tedy na vlastnících nemovitostí údržbu provést vlastními silami nebo si včas zajistit specializovanou firmu, která sníh ze střech odklídí. Pokud to nejde, je třeba rizikový prostor alespoň viditelně označit nebo ohradit.

Obecně lze říci, že profesionální hasiči sníh, rampouchy nebo ledové převisy ze střech neodklízají. Jsou určeni k záchranné činnosti a zasahují pouze tehdy, když jsou bezprostředně ohroženy životy, zdraví a majetek občanů. Mohou pomoci v místech s větším pohybem osob, zejména u budov s veřejným zájmem, jako jsou například školy, školky, zdravotnická zařízení, úřady, domovy pro seniory. U obecních budov mohou být na pomoc povoláni se svojí technikou dobrovolní hasiči, jejichž zřizovatelem je příslušná obec.

■ **por. Mgr. Iva Michalíčková, koordinátorka preventivně výchovné činnosti HZS Libereckého kraje**

SHÁNÍTE DÁRKY NA INTERNETU? NENALETĚTE PODVODNÍKŮM

Online nákupy se stávají fenoménem doby. Jejich strmé nárůsty obchodníci každoročně zaznamenávají v předvánočním období. V letošním roce navíc do virtuálních prodejen vyhnala pandemie i mnohé zaryté odpůrce internetových nákupů. Stejně tak to ale do kyber prostoru láká mnohé podvodníky. Na co si dát pozor, abyste se místo balíčku s očekávaným dárkem nedočkali například cihly? A vyplatí se platit na dobírku?

VÝBĚR E-SHOPU A OVĚŘOVÁNÍ SPOLEHLIVOSTI

Pokud jste si vyhlédli zboží v dosud nevyzkoušeném e-shopu, pečlivě před vytvořením objednávky ověřte věrohodnost prodejce. Zaměřte se na úroveň webových stránek, jejich jazykovou úroveň, ale také na obchodní podmínky a kontaktní údaje. Název domény můžete ověřit také v seznamu rizikových e-shopů, který na svých webových stránkách zveřejňuje Česká obchodní inspekce.

Stoprocentně se nelze spoléhat na hodnocení zákazníků. Stává se, že i podvodníci první objednávky uspokojí, aby vytvořili důvěru e-shopu. I podvodné on-line obchody tak z počátku mohou mít několik kladných hodnocení. Varující může být také podezřelá nízká cena vyhlédnutého zboží. Pokud se vám v internetovém obchodě cokoliv nezdá, poohlédněte se raději jinde.

PLATBA OBJEDNÁVKY

Základní pravidla se vyplatí dodržovat také pro placení objednávek. Při prvním nákupu na nevyzkoušeném e-shopu platte raději na dobírku. Za dobírku bývá sice účtován poplatek, ale pro podvedeného představuje tento způsob platby větší jistotu vrácení peněz.

Obezřetnost se vyplatí i při on-line platbách. Všimněte si, zda přenos dat probíhá na zabezpečených protokolech (https, tls/ssl). Vždy ověřte, zda vás webové stránky navádějí na bezpečnou platební bránu nebo zda je pro platbu využíváno aktivní zabezpečení 3D Secure. S nikým nesdílejte informace o platební nebo kreditní kartě a rozhodně ignorujte výzvy k zaslání skenu platební karty nebo osobních dokladů.

DORUČENÍ OBJEDNÁVKY

S rozbalením zásilky neotálejte a co nejdříve ověřte, zda jste obdrželi požadované zboží. Pokud po otevření balíčku zjistíte, že jste naletěli podvodníkovi, okamžitě jedněte a kontaktujte Policii České republiky. Policisté mohou zajistit hotovost, kterou jste předali na poště nebo obdobném výdejním místě nebo doručovateli. Kroky k zadržení transakce lze v těchto případech provést i v případě on-line platby. Některé banky zadrží platbu i na základě informace klienta. V obou případech platby platí, že je třeba reagovat co nejrychleji. Jakákoliv prodleva snižuje šanci na vrácení peněz.

JAK OCHRÁNIT SVÉ BUDOUCÍ NÁKUPY A ON-LINE TRANSAKCE?

Chraňte před zneužitím své přístupové údaje. Pro různé přístupové účty používejte odlišná hesla. Hesla se snažte pravidelně obměňovat a nikomu je nesdělujte.

Pokud se dostanete do spárů podvodníka, nenechávejte si to pro sebe ani v případě nižších částek. Řešte věc s Policií České republiky. Škody způsobené jedním pachatelem se v těchto případech sčítají a je možné, že podvodníka, který připravil o peníze vás, mají policisté již v hledáčku. Chráníte tak bezpečí budoucích nákupů svých i ostatních.

Zvážit můžete také pojištění internetových rizik pro případ, že byste se při svých příštích on-line nákupech nebo jiných činnostech v internetovém prostředí přeci jen stali obětí trestné činnosti.

Další rady a návody jak nakupovat on-line bezpečně

Problematické bezpečných on-line nákupů se pochopitelně věnuje celá řada subjektů. Za nás můžeme doporučit například již zmiňované webové stránky České obchodní inspekce, informace projektu Kraje pro bezpečný internet nebo osvětový projekt sdružení CZ.NIC.

Zbývá už jen popřát klidný adventní čas bez nepříjemných překvapení.

■ **pplk. Veronika Hodačová, Policie ČR**

NÁKUPY V ONLINE PROSTORU

JAK SI UŽÍT RADOST Z NÁKUPU A NENALETĚT?

- V současné době často využíváme možnost nákupů v online prostředí. Na to ale všude mnozí podvodníci. Jak si užít nejen vánoční nákupy?

VĚROHODNOST

- Vždy ověřte věrohodnost internetového prodejce. Využít k tomu lze webové stránky upozorňující na rizikové e-shopy (www.col.cz) a s opatrností také recenze ostatních nakupujících. Hvězdičky v hodnocení však automaticky nemusí znamenat spolehlivost e-shopu. Stává se, že i podvodníci první objednávky uspokojí, aby vytvořili důvěru e-shopu. I podvodné online obchody tak z počátku mohou mít několik kladných hodnocení.
- Ověřte také povinně zveřejňované údaje např. v obchodním rejstříku. V pořádku není, pokud chybí (nebo jsou neúplné) kontaktní informace či obchodní podmínky.
- Varující může být podezřelá nízká cena produktu, nízká jazyková úroveň e-shopu, doménové jméno z jiného oboru nebo využívání fotografií jiných legálních obchodů.

PLATBY

- Při prvním nákupu na neznámém e-shopu platte raději na dobírku.
- Chraňte před zneužitím své přístupové údaje. Pro různé přístupové účty používejte odlišná hesla. Hesla se snažte pravidelně obměňovat a nikomu je nesdělujte.
- Buďte obezřetní při online platbách. Všimněte si, zda přenos dat probíhá na zabezpečených protokolech (https, tls/ssl). Vždy ověřte, zda vás webové stránky navádějí na bezpečnou platební bránu nebo zda je pro platbu využíváno aktivní zabezpečení 3D Secure.
- S nikým nesdílejte informace o platební/kreditní kartě. Výzvy k zaslání skenu platební karty rozhodně ignorujte.

JAK SE BRÁNIT?

- Zvažte možnost pojištění internetových rizik pro případ, že byste se při svých příštích online nákupech nebo jiných činnostech v internetovém prostředí stali obětí trestné činnosti.
- Pokud jste se stali při online nákupech obětí podvodu, řešte věc s Policií České republiky. Škody způsobené jedním pachatelem se v těchto případech sčítají a je možné, že podvodníka, který připravil o peníze vás, mají policisté již v hledáčku.

Pomáhat a chránit

158

STROM – SYMBOL VÁNOC

Proč právě strom? A proč právě jehličnatý? Přesný důvod snad nikdo neví. Možná právě proto, že strom spojuje všechny tři části světa: svými kořeny zasahuje do země, pozemský svět symbolizuje kmen a korunou je spojen s oblohou. Z jiného pohledu by to mohlo znamenat jakési duchovní propojení mezi Peklem, Očistcem a Nebesy. Lidé mnohdy ve svých životech těmito sférami procházejí. Pro jehličnaté stromy je charakteristická věčně zelená barva, tedy symbol věčného života.

Jako vánoční symbol se strom do Čech dostal v 19. století z Německa. Ten úplně první údajně v roce 1812 nazdobil režisér Stavovského divadla Leibich. Tento zvyk znal z rodného Bavorska. Zdobení stromčku se potom začalo objevovat nejdříve u české šlechty, pak asi ve 40. letech 19. století v měšťanských domech a asi o 20 let později i na českém venkově. V Praze ho lidé nazývali „Kristovým strůmkem“.

Stará legenda vypovídá o vzniku vánočního stromčku. Podle ní opat Kolumbán z Luxeuilu a Bobba, který se narodil v 6. století v Irsku, misionářsky působil v Bretani a Burgundsku. V té době toto území bylo pohanské a on chtěl obyvatelstvu přiblížit svátek narození Krista. Starobylý jehličnan, který tamní obyvatelé uctívali o zimním slunovratu jako svou modlu, nechal ozdobit v den narození Ježíše zapálenými pochodněmi ve tvaru kříže. Oslnivé zář přilákala spoustu lidí a Kolumbán jim vyprávěl příběh o narození malého Ježíška. A snad proto se také jehličnan stal vánočním stromem.

Pokud měl symbolizovat život, není divu, že ho lidé zdobili a později i rozsvěcovali. Vždyť kdo by byl proti pestrosti a štědrosti života. Zdobení vánočního stromčku se u nás zabydlo tak, že si bez toho Vánoce neumíme představit.

V minulosti se nejčastěji používaly jedličky a odborníci je doporučují i dnes pro jejich pěkný vzhled a zejména trvanlivost. Škoda jen, že jich je u nás v lesích stále méně. Rovněž žádané jsou borovice lesní a černá, jejichž jehličí neopadá ani v teplém a suchém prostředí. Ze Severní Ameriky pocházející smrk pichlavý na rozdíl od našeho smrku ztepilého si také dlouho uchovává jehličí v dobrém stavu.

Aby stromek co nejdéle vydržel pěkný, je dobré vědět, že není až tak důležité, kdy je uříznutý, ale jak je uskladněn. V době, kdy se stromky řezou, jsou vlastně ve vegetačním klidu, jejich životní pochody jsou pozastaveny. Pokud jsou uchovávány při teplotě asi 5 °C, vydrží svěží i několik měsíců. Je zvykem, že se stromky do domácností kupují i několik dní před Štědrým dnem. Aby co nejdéle vydržely, měly by se uchovávat na balkóně či v garáži a hlavně v kbelíku s vodou. I v době, kdy už zdobí náš byt, by měly být postaveny ve stojanu s nádrží na vodu. Málokdo ví, že šikmým seřezáváním kmene zbavujeme stromek cévek, které vedou vodu do stromu. Cévky jsou totiž těsně pod svrchní rozpraskanou kůrou stromku.

Zdobení stromčků prošlo také vývojem. Odlišnost a zejména bohatost zdobení závisela na sociálním postavení a možnostech rodiny, ale také na krajových zvyklostech. Dříve se stromky krášlily ryze přírodními ozdobami, jako byla např. drobná červená panenská jablička, pozlacené nebo v mouce obalené ořechy a šišky. Hvězdy, řetězy a různé květy se vyráběly z papíru. Zavěšovalo se pečivo nejrozličnějších druhů a tvarů, zejména perníčky, vizovické figurky a preclíčky. Někde se stromček zdobil kousky nabarveného cukru, křížalami a sušenými jablky v podobě řetězů nebo jiných ozdob z nich vyrobených. Také se používaly různé ozdoby vyrobené z ořechových skořápek, zrní, kukuřice a koření. Sláma a kukuřičné šustí byly věčný materiál pro výrobu různých figurek, hvězdiček a jiných ozdob. Všechny ozdůbky se zavěsily na tenkou červenou stužku. Rovněž ústřížky textilu (kanafas, modrotisk) dříve zdobily vánoční stromky.

Nový druh ozdob se objevil koncem 19. století. Byly to výrobky českých sklářů – foukané skleněné baňky, ozdoby z korálků a lamely z nastříhané cínové folie. Později se začal také používat umělý sníh, průmyslově vyráběné řetězy a prý pro naši zemi typické čokoládové kolekce figurek. V jiných evropských zemích se čokoláda na vánoční stromek nezavěšuje.

Všichni víme, jak fascinující je pro děti moment, kdy se vánoční stromek rozsvítí. Připomíná se tím pohanská oslava návratu slunce (slunovrat). Křesťanská filosofie však hovoří o světle, teple a lásce v srdcích lidí. Naši předci zapalovali louče obalené červenou vlnou. Počátkem 18. století ti zámožnější začali používat o něco bezpečnější voskové svíčky a až v roce 1830, kdy byl vynalezen parafín, svíčky na vánočním stromčku mohly zářit v každé domácnosti. Koncem 19. století se objevily první prskavky, pak elektrické svíčky tvarované do nejrozličnějších podob (zvonky, muchomůrky, lucerničky, ...).

Po první světové válce se ujal zvyk stavět a rozsvěcet vánoční stromky na veřejných prostranstvích, nejčastěji na náměstích. Podle dochovaných zpráv se tak v naší zemi stalo poprvé v roce 1924 v Brně. Tradice vznikla na popud spisovatele Rudolfa Těsnohlídka, kterému se přihodila tato příhoda. Před Štědrým dnem se vypravil do lesa pro vánoční stromek. V lese našel malé opuštěné děvčátko, které zachránil od umrznutí. Tato příhoda ho přiměla zajímat se blíže o děti bez domova. Přišel s myšlenkou uspořádat pro tyto děti sbírku. A protože děvčátko jménem Liduška našel pod smrskem, který je symbolem Vánoc, charitativní sbírka se uskutečnila pod vánočním smrskem. Těsnohlídkův Vánoční strom republiky byl jedním z prvních v Evropě.

Postupně se začaly vánoční stromy objevovat i na jiných místech v naší zemi.

■ **Zdroj: Lidové tradice, Dagmar Šottnerová**

UDÁLOST MĚSÍCE

Po rekonstrukci přivítá Severočeské muzeum v Liberci první návštěvníky

Nejstarší uměleckoprůmyslové muzeum v českých zemích se po rozsáhlé rekonstrukci opět otevře veřejnosti. Unikátní sbírky v nových expozicích budou moci návštěvníci vidět, pokud to epidemiologická situace dovolí, od 5. prosince.

Budova muzea byla uzavřena v únoru 2018. Všechny exponáty byly vystěhovány, aby mohlo dojít ke kompletní rekonstrukci všech prostor. Proběhlo zde mnoho stavebních úprav a restaurátorských prací. Muzeum má mimo jiné nové elektroinstalace, podlahy moderní osvětlení, klimatizaci, repasovaná okna a dveře. Návštěvníci se mohou těšit na vylepšené zázemí, ale hlavně na úplně nové expozice. Podle slov hejtmana Martina Půty je Severočeské muzeum institucí, která je známá i za hranicemi našeho regionu. Po rekonstrukci získaly jeho expozice moderní podobu a výstavní prostory nabídnou zajímavé spojení historizujících stylů s novodobými prvky.

Muzeum se mělo původně otevřít na konci září, kvůli jarní kovidové krizi a zavřeným hranicím se ale zpozdily

dodávky některých materiálů, a celý proces se tak protáhl o dva měsíce. Kvůli úspoře financí navíc aranžovali zaměstnanci muzea tisíce sbírkových předmětů sami bez asistence specializované firmy. Celkové výdaje na projekt modernizace muzea činily necelých 143 milionů korun. Část nákladů pokryl příspěvek z Integrovaného regionálního operačního programu Evropské unie.

text: Květa Šírová

foto: Budova muzea na Masarykově třídě v Liberci byla postavena v letech 1897–1898 podle návrhu prof. Ohmanna z Prahy v romanticko-historizujícím stylu. Po stavební stránce propojuje typy sakrální a palácové architektury.
foto: archiv Severočeského muzea

Na kraji

Liberecký kraj povede další 4 roky nová koalice

Z krajských voleb, které se uskutečnily 2. a 3. října, po vyjednáváních vzešla koalice Starostů pro Liberecký kraj, České pirátské strany a Občanské demokratické strany, která povede Liberecký kraj v následujícím volebním období (2020–2024). Koaliční smlouvu podepsali zástupci politických stran a hnutí ve středu 28. října v Oblastní galerii Liberec. Koaliční smlouva má šest stran a je rozdělena na dvanáct článků, které se věnují rozměrům spolupráce a také složení devítičlenné Rady Libereckého kraje. Ta byla zvolena při ustavujícím zasedání Zastupitelstva Libereckého kraje v úterý 3. listopadu. Post hejtmána obhájil Martin Půta (SLK). Statutárním náměstkem hejtmána pro resort dopravy byl zvolen Jan Sviták (SLK). Náměstkyní hejtmána pro resort kultury, památkové péče a cestovního ruchu se stala Květa Vinklátová (SLK). Náměstkem hejtmána pro resort sociálních věcí je nově Petr Tulpa (SLK). Místo náměstka hejtmána pro resort ekonomiky, majetku, investic, veřejných zakázek a informatiky bude zastávat Zbyněk Miklík (ČPS). Náměstkem hejtmána pro školství, mládež, tělovýchovu, sport a zaměstnanost se stal Dan Ramzer (ODS). Členem rady kraje pro resort životního prostředí a zemědělství je Václav Židek (ČPS). Místo člena rady kraje pro hospodářský a regionální rozvoj, evropské projekty, územní plánování a rozvoj venkova obsadil Jiří Ulvr (SLK) a Vladimír Richter (ODS) byl zvolen členem rady pro resort zdravotnictví.

Nová Rada Libereckého kraje – zleva: Vladimír Richter, Dan Ramzer, Květa Vinklátová, Martin Půta, Zbyněk Miklík, Václav Židek, Jan Sviták, Petr Tulpa, Jiří Ulvr. Foto: archiv LK.

Liberecký podnikatelský inkubátor nabízí prostor pro podnikatele

Liberecký podnikatelský inkubátor (Lipo.ink) otevřel ve středu Liberce inovační centrum v bývalých prostorách VÚTS (součást budovy sídla Libereckého kraje). Jedná se o jediné takto koncipované místo v Libereckém kraji, kde je možné

najít nejen zázemí, ale i komunitu pro sdílení a rozvoj nápadů. Jeho posláním je podpořit vznik a rozvoj inovativních firem v Libereckém kraji. Činí tak přes řadu aktivit, především přes byznysové poradenství na špičkové úrovni. Lipo.ink vznikl jako předposlední z 12 inovačních center v ČR. Byl zřízen Libereckým krajem jako služba jeho obyvatelům a je součástí Agentury regionálního rozvoje, s.r.o. V budově Lipo.ink jsou všechny typy kancelářských prostor, od jednotlivých kanceláří přes konferenční sály až po velký sdílený co-workingový prostor, který nabízí 50 kancelářských stolů a dalších až 30 alternativních míst. Podrobné informace o využití budovy a pronájmu jsou dostupné na www.lipo.ink.

Změny jízdních řádů vlaků a autobusů

Prosinec je měsícem, kdy se celostátně mění jízdní řády vlakové a autobusové linkové dopravy. Letos se jízdní řády změny v neděli 13. 12. V Libereckém kraji je rámcově zachován stejný rozsah spojení, změny ale mohou nastat v časech a trasách jednotlivých spojů. Jízdní řády jsou v prosinci ovlivněny také vánočními svátky (24. až 26. 12.) a prázdninami (23. 12. až 3. 1.). O prázdninách nebudou jezdit školní spoje, ale pokud budou příznivé sněhové podmínky, pojedou posílené spoje do horských středisek (např. Bedřichov, Smědava). Informace o platných jízdních řádech jsou zveřejněny na www.iidol.cz.

Magazín Kraj od ledna nově

S příchodem roku 2021 se magazín *Kraj – příloha Libereckého kraje* promění na interaktivní periodikum, které bude své příznivce informovat nejen o dění v regionu, ale také o tom, jak funguje státní správa. Konkrétně se zaměří na funkci Libereckého kraje a pokusí se obyvatelům objasnit jeho úlohu jako poskytovatele služeb občanům. Nově bude magazín vycházet pouze v elektronické podobě. Z jednoho místa se tak čtenář bude moci jednoduše prokliknout na online komunikační kanály Libereckého kraje, kde bude téma celého čísla dopodrobna rozebráno. Těšit se můžete na podcasty, fotografie, reportáže i texty, které vám poutavou formou přiblíží činnost Libereckého kraje. Děkujeme tímto všem našim čtenářům a věříme, že přechod na elektronickou verzi magazínu pro ně bude přínosem. Vaše redakce. ←

K věci

Jaký byl váš nejkrásnější vánoční dárek?

Markéta Červinková (SLK)

Zpětně vím a vidím, že to byl vždy čas. Čas strávený s těmi nejbližšími. Okamžiky, kdy se všichni společně zastavíme, jeden pro druhého. A věcný dárek? S věkem se radost mění. V mých 6 letech to byl domek s dřevěným nábytkem vyrobený dědečkem, ve 22 letech 30 párů ponožek.

Jitka Volfová (ANO 2011)

Nejkrásnějším dárkem v mém životě zatím bylo, když nám syn se snachou oznámili, že budeme mít vnoučátko.

Daniela Weissová (Piráti)

Asi první nejlepší dárek, který si pamatuji, byla chodící panna, takzvaná chodička, s kudrnatými vlasy a byla úžasná. Letos jsem dostala ten nejkrásnější dárek v předstihu. Je to taky taková panenka. Moje první vnučka.

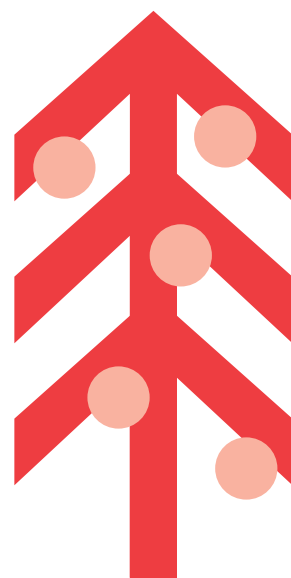
Petr Beitl (ODS)

Pro mě je nejkrásnější dárek, když se na Vánoce sejdem celá rodina ve zdraví a v pohodě. Jak jde čas, považuju to za čím dál důležitější, než kupování vánočních dárků. A proto přeju i všem čtenářům krásné Vánoce v rodinném kruhu.

Michal Švarc (SPD)

Mým nejkrásnějším každoročním dárkem je čas, který trávím se svou rodinou společně u štedrovečerního stolu. Ten čas, kdy shon a problémy necháme venku a jako rodina si společně užíváme krásný a kouzelný čas vánoc. Čas vánoční pohody, pohádek, klidu a lásky. ←

Další názory zastupitelů si můžete přečíst na liberecky-kraj.kraj-lbc.cz/zastupitelstvo.

Jiří Křížek

S ředitelem Severočeského muzea v Liberci o tom, jak se stěhuje muzeum, jak probíhala rekonstrukce, o nečekaných překvapeních a o tom, na co nového se mohou návštěvníci muzea těšit.

V prosinci, pokud to epidemiologická situace dovolí, se návštěvníci po dlouhých 35 měsících opět podívají do prostor muzea. Jak to vypadá, když se muzeum stěhuje? Kdo koordinoval logistiku?

Každý, kdo si zažil stěhování své domácnosti, nechť si tento zážitek vynásobí asi tak 1000× a bude mít představu, co to je stěhovat velké krajské muzeum. Navíc stěhujete veřejný majetek v hodnotě stovek milionů korun, kde je evidovaná každá sklenička nebo knížka. Třeba při kompletním vyklizení hlavní knihovny, zřejmě prvním v její historii, se musely přesně dodržet návaznosti signatur, jinak by v desítkách tisíc knih vznikl strašlivý zmatek. Muzejní knihovnice Anička Kašparová a Lenka Tichá to zvládly skvěle, takže knihovna už zase může sloužit čtenářům a badatelům. Stěhování si rovněž velmi „užili“ kolegové z umělecko-historického oddělení. Kompletně se třeba musel přestěhovat depozitář uměleckého skla, je to jedna z nejvzácnějších a zároveň nejchoulostivějších sbírek. Stačí malé otřesy nebo změna teplot a stane se katastrofa. Citelným zlepšením do budoucna je, že do tohoto depozitáře teď vede výťah a manipulace se sbírkami je tu výrazně jednodušší než dříve. Při přípravě projektu jsme úmyslně vyloučili variantu pronájmu externích skladů, protože to je drahé a vyčerpalo by to velkou část dotace. Raději jsme za cenu improvizací

a dočasného nepohodlí více investovali do vybavení veřejných prostor muzea.

Expozice muzea obsahuje tisíce věcí. Byla některá, která vám při stěhování dala opravdu zabrat?

Ty nejtěžší exponáty, jako originál kamenné sochy Neptuna z hlavního libereckého náměstí nebo ohromné kupecké váhy ze staré liberecké radnice, jsme naštěstí nemuseli tahat sami. Měli jsme na pomoc specializovanou spediční firmu. Dost starostí nám nadělalo třeba věšení velkých skleněných lustrů. Klenuté stropy v muzeu vypadají mohutně, ale je to jen nakaširovaná drátěná konstrukce potažená maltou, nic to neuneso.

Přinesla rekonstrukce nějaká nečekaná překvapení ať již stavební nebo technická?

Neminul týden, aby se během rekonstrukce neobjevilo nějaké překvapení. Každá stará budova má spousty skrytých „kostlivců“, o kterých se dozvíte, až když kopnete do podlahy nebo do zdi. Objevování tajných chodeb nebo zazděných sklepení se v muzeu sice nekonalo, ale zapomenutý plný septik v parku nebo průzkum obří dutiny pod velkým výstavním sálem vyvolaly také hodně vzrušení! Před rekonstrukcí muzea jsme si nechali zpracovat stavebně historický průzkum, což je výborná pomůcka, kterou doporučuji každému, kdo chce opravovat historický dům. Shromáždili jsme si předem stovky historických stavebních plánů, které nám mockrát pomohly, ale někdy nás i zavedly do slepé uličky. Je to v podstatě nekonečný rozhovor mezi člověkem a stavbou o společné minulosti, současnosti i budoucnosti. Moderní muzea musí splňovat přesně stanovené normy ohledně zabezpečení nebo klimatizace, což je někdy v úplném rozporu s historickou budovou, ve které muzeum sídlí. Nám se teď podařilo posunout úroveň muzea o pár příček vzhůru, ale kdo ví, co bude za pár let. Každopádně je skvělé, že muzejní sbírky tvoří s budovou muzea na Masarykově třídě stále živý a funkční celek více jak 120 let. Je to naprostý unikát, a to jen díky nekonečné a nekončící práci muzejníků, kterou si běžný návštěvník ani neuvedomí a bere ji jako samozřejmost.

Po přestavbě prostor nastává fáze, kdy se všechny exponáty vrací zpět. Kdo navrhoval podobu nových expozic?

Autorem expozic je pražský architektonický ateliér Hlaváček – architekti s.r.o. pod vedením prof. Michala Hlaváčka, který v roce 2016 vyhrál výběrové řízení. Na zpracování projektu jsme měli jen čtyři měsíce, což je strašně málo, ale podařilo se to, což považuji za jeden z největších úspěchů. Mnoho lidí nás od začátku zrazovalo, že se to nedá stihnout. Faktem je, že kdybychom měli více času, mnohé „kostlivce“ bychom odhalili dříve, než nastoupila stavební firma. Projekt se připravoval za provozu, takže projektantům v muzeu často dělali společnost nic netušící návštěvníci.

Na co konkrétně byste návštěvníky muzea pozval, z čeho vy osobně máte největší radost?

Návštěvníky bych pozval na prohlídku toho největšího exponátu, hádejte kterého – budovy muzea. Ten dům byl postaven už v předminulém století jako úžasný 3D labyrint historie. Z věže, která je kopií renesanční liberecké radniční věže, můžete projít třeba až do velkého výstavního sálu, který připomíná středověkou baziliku a z něj pokračovat kolem pseudoklásterského nádvoří až do kopie libereckého tkalcovského domu z konce 18. století, kde je nyní expozice libereckých hudebních automatů. Společně s architektem jsme tento labyrint historie ještě dál rozšířili, takže v některých místnostech jsou obří vestavby nových expozic nebo se nově dostanete do historických kanceláří muzea, kde vznikl volně přístupný depozitář sbírkových předmětů. Koncem letošního září jsme uspořádali Den otevřených dveří a byl jsem velmi mile překvapen z reakcí lidí, kteří v hojném počtu přišli do muzea i v době mimořádných hygienických opatření. Osobně mám největší radost z návštěvníků, kteří se do muzea rádi vrací. Doufám, že nové expozice dobře zapůsobí hlavně na nejmladší návštěvníky, protože jsou budoucností nejen pro Severočeské muzeum, ale pro nás všechny. ←

autorka rozhovoru: Květa Šírová

foto: Jiří Křížek drží v rukou jeden z exponátů, které budou nově k vidění v Severočeském muzeu v Liberci. Jedná se o hvězdu z liberecké radnice.
foto: Radek Petrášek

1

KRAJEM

Nová tvář Severočeského muzea

Rekonstrukce muzea s sebou přinesla kompletní modernizaci expozic a zázemí pro návštěvníky. Zastaralé vybavení interiérů bylo nahrazeno soudobým designem, což návštěvník zaregistruje hned ve vstupním vestibulu nebo na nové recepci. Celá budova musela být doslova „prošpikovávána“ desítkami kilometrů kabeláže kvůli novému osvětlení, zabezpečení nebo klimatizaci. Z předchozího dispozičního rozvržení zůstalo přízemí vyčleněno přírodě a regionální historii. Základem nové přírodovědné expozice **Doteky severu**, která nese podtitul *Přírodou Jizerských hor a Frýdlantska*, jsou tzv. dioramata – trojrozměrné modely biotopů, které jsou typické pro tuto část Libereckého kraje. Modelování a veškeré aranžování expozic na ploše 5 000 čtverečních metrů si liberečtí muzejníci zajišťují svépomocí, čímž ušetřili miliony korun. Kromě obnovené expozice hudebních automatů, pro kterou letos firma Petrof dodala unikátní systém Pianoforce, může v prvním podlaží návštěvník vidět expozici **Fragmenty Liberce**. Muzeum tím vzdává hold minulosti města. Stovky jedinečných sbírkových předmětů, které jsou spjaté s historií Liberce, nebyly desítky let z prostorových nebo technických důvodů vystavené. Základem činnosti muzea je v posledních letech výuka pro všechny typy škol, pro které vznikl nový ateliér. Na něj navazuje samostatný prostor komorní **Galerie FOG**, určené pro výstavy fotografií a grafik.

V nově rozšířené části severního křídla muzea najdou návštěvníci **Sejf** – čtyři sály sbírkových depozitářů, které budou volně přístupné veřejnosti. Zde se budou moci návštěvníci prakticky seznámit se základními postupy, kterými se v muzeu evidují a deponují sbírkové předměty. Nezbytnou součástí návštěvnického servisu je nová šatna, rekonstruované toalety, nové bezbariérové výtahy nebo chill-out zóna pro drobné občerstvení.

Horní podlaží muzea je v celém rozsahu určeno expozici s názvem **Krása + užitek**, která je věnována uměleckým řemeslům a užitému umění. Díky mimořádně bohatým sbírkám kurátoři představili vývoj lidské zručnosti a dovednosti v kontextu evropského umění posledních 2 tisíciletí. Expozice je výsledkem spolupráce s uměleckoprůmyslovými školami, z nichž velká část sídlí právě v Libereckém kraji. Nové umělecko-historické expozice budou navíc doplněny interaktivními a multimediálními prvky. Nejmenší návštěvníky provede expozicemi nový muzejní zaměstnanec – kustod Pacourek, což je kreslená postava kocoura, která dětem zábavnou formou pomůže pochopit, co to je muzeum. Na rozloučenou či pro štěstí si při odchodu návštěvníci mohou na schodišti pohladit nové muzejní strážce – bronzové sochy lva a lvice, které pro obnovené muzeum navrhl sochař Jaroslav Róna. ←

text: Jiří Křížek

- 1 Severní průčelí muzea. Foto: Ivan Rous.
- 2 Hlavní muzejní knihovna. Foto: Milada Dománková.
- 3 Podoba expozic ve 30. letech 20. století. Foto: archiv Severočeského muzea.
- 4 Budoucí expozice Liberecké fragmenty. Foto: Milada Dománková.
- 5 Hlavní výstavní sál jako provizorní skladiště a montovna muzejních vitrín. Foto: Milada Dománková.
- 6 Pacourek – nový muzejní zaměstnanec. Kresba: Kamila Francová.

2

3

4

5

6

Kraj. Příloha Libereckého kraje. Vychází 11x ročně.

Vydává Liberecký kraj, U Jezu 642/2a, 461 80 Liberec 2. IČO: 70891508. Ev. č.: MK ČR E 21924. Redakční radu tvoří nominovaní zástupci zastupitelských klubů Zastupitelstva LK a Krajského úřadu LK, předsedkyní je Květa Šírová. Redakce: media@kraj-lbc.cz, tel: +420 485 226 111.

Číslo 12/2020 vyšlo 1. prosince 2020, uzávěrka byla 13. listopadu 2020.

magazin.kraj-lbc.cz www.facebook.com/krajlk

Liberecký kraj

U ROUBENKY

PF 2021

Vážení a milí hosté,
dovolte nám, abychom vám poděkovali za důvěru, kterou jste nám
projevili v roce 2020.

Pevně věříme, že nám zůstanete věrni i v roce 2021.
Připravujeme pro vás spoustu zajímavých akcí, které byste si určitě
neměli nechat ujít.

Do nového roku Vám přejeme vše nejlepší, hodně zdraví a rychlý návrat
k práci a životu, na jaký jsme zvyklí

Kolektiv Kantýna Poniklá a U Roubenky

BETLÉMSKÉ SVĚTLO

*Poniklá
Kostel sv. Jakuba*

*Štědrý den 24. 12.
od 9 do 18 h*

*V tuto dobu bude kostel otevřený
a od betlémského světla si zde
můžete zapálit svoji svíci.*

TŘÍKRÁLOVÁ SBÍRKA

*Zatím není jisté, zda se bude moci v tradiční podobě
uskutečnit. V případě, že se protiepidemiologická
opatření uvolní, navštívíme vás*

v sobotu 9. 1. 2021

*Bližší informace o aktuální situaci naleznete zde:
<https://www.trikralovasbirka.cz/>*

Děkujeme za štědrost a důvěru